

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

RAPORT Z MONITORINGU
WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA LATA 2014-2020 ZA 2018 ROK

Kielce, 2019

Wykaz skrótów

AA	Anonimowi Alkoholicy - organizacja alkoholików starających się pokonać swój nałóg
AL-ANON	Alcoholics Anonymous - grupy samopomocowe skupiające krewnych i przyjaciół alkoholików
AL-ATEEN	Alcoholics Alateen - wspólnota młodych ludzi, na których życie wpływa picie kogoś bliskiego
BDL	Bank Danych Lokalnych
CIS	Centrum Integracji Społecznej
COUTA	Całodobowy Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu
DDA	Dorośli Dzieci Alkoholików
DM	Dialog Motywujący
DOTUA	Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GPRPA	Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KBPN	Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii
KIS	Klub Integracji Społecznej
KWP	Komenda Wojewódzka Policji
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	(ang. Non-governmental organization) organizacja pozarządowa
NPZ	Narodowy Program Zdrowia
NZOZ	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
OIK	Ośrodek Interwencji Kryzysowej
OLAZA	Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych
ORE	Ośrodek Rozwoju Edukacji
PARPA	Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
PARPA G1	Sprawozdanie z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
PDOZ	Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych
RM	Rada Ministrów
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
UE	Unia Europejska
WOTUW	Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu i Współuzależnienia
WPPPW	Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Spis treści

Wykaz skrótów	2
Wprowadzenie.....	4
1. Spożycie i sprzedaż wyrobów alkoholowych w Kraju.....	5
2. Metodologia monitoringu realizacji programu	8
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim w 2018 roku.....	9
3.1. Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	10
3.2. Rynek napojów alkoholowych	14
3.3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osoby odpowiedzialne za realizację gminnych programów	20
3.4. Pomoc dla osób z problemem alkoholowym, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	24
3.5. Profilaktyka szkolna i środowiskowa.....	28
3.6. Nietrzeźwość w miejscach publicznych	32
3.7. Edukacja publiczna oraz współpraca z innymi samorządami.....	33
3.8. Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	39
4. Naruszenie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu	41
5. Wybrane dane z lecznictwa odwykowego województwa świętokrzyskiego.....	46
5.1. Pacjenci zobowiązani do leczenia i leczeni w placówkach uzależnienia od alkoholu.....	46
5.2. Osoby pijące alkohol szkodliwie	48
5.3. Osoby uzależnione od alkoholu i innych substancji	49
5.4. Dzieci i młodzież z rodzin alkoholowych	49
5.5. Przyjmowanie do leczenia osób o różnych dysfunkcjach zdrowotnych.....	50
5.6. Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim	52
5.7. Poradnie Leczenia Uzależnień	52
5.8. Dienne Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu.....	55
5.9. Całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu	57
5.10. Oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych	58
5.11. Hotele dla osób uzależnionych od alkoholu	59
6. Działania Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	61
Wnioski:.....	66
Rekomendacje	70
Spis map, tabel i wykresów	71
Załącznik. 1. Placówki lecznictwa w województwie świętokrzyskim (stan na 29.X.2018r.).....	74

Wprowadzenie

Samorząd województwa realizuje zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zgodnie z *ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. Przedmiotowa ustawa kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego obszaru oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są organy administracji rządowej, samorządowej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe.

System profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oparty jest na trzech programach:

- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016–2020, ustanowiony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r.;
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020, realizowany na szczeblu samorządu województwa;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – uchwalany każdego roku i realizowany przez samorządy gminne.

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020, zwanego dalej „NPZ”, jest wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu. Działania związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych zawarte są w celu operacyjnym NPZ, który obejmuje „Profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi”¹.

W przypadku samorządu województwa głównym zadaniem w przedmiotowym zakresie jest opracowanie Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, koordynacja jego realizacji, udzielanie pomocy merytorycznej instytucjom i osobom fizycznym realizującym zadania - objętych programem oraz współdziałanie z innymi organami administracji publicznej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. Zadania samorządu województwa w tym obszarze realizuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

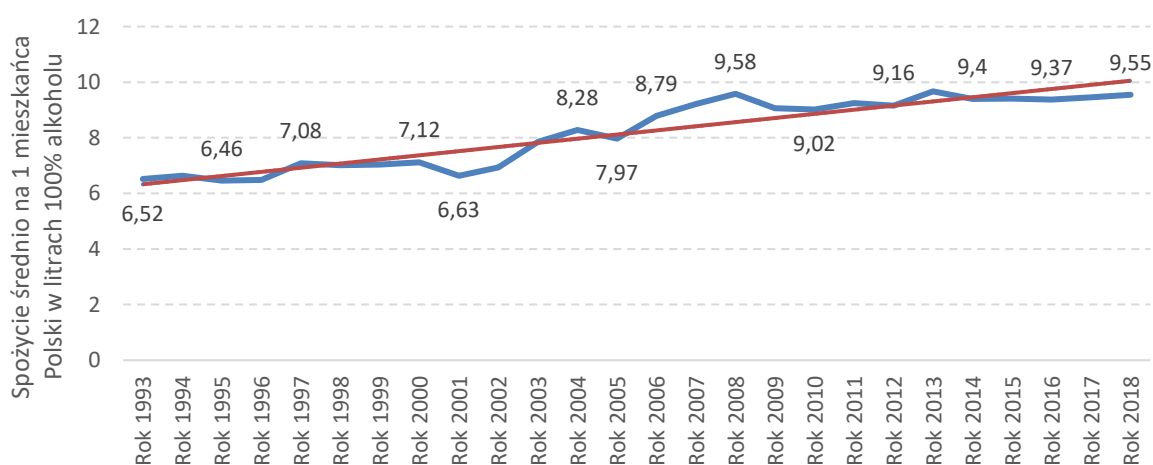
---

¹ Rozporządzenie RM z dnia 16 września 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020.

Samorząd gminy zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1986 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizuje zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W celu realizacji zadań na szczeblu samorządu gminnego opracowywany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu.

1. Spożycie i sprzedaż wyrobów alkoholowych w Polsce

W połowie lat 90 XX wieku w Polsce średnio wypijano 6,46 litra czystego alkoholu na jednego mieszkańca od tamtej pory poziom spożycia stale rośnie, osiągając w 2018 roku spożycie rejestrowane na wysokości 9,55 litrów na osobę. Należy pamiętać, że istnieje tzw. spożycie nierejestrowane, którego wielkość szacuje się na poziomie 15%-20% spożycia rejestrowanego. Światowa Organizacja Zdrowia prognozuje, iż w 2020 roku spożycie alkoholu w Polsce może sięgnąć 12,5 litra na mieszkańca. To jest jeden z powodów, dla których należy podjąć zdecydowane działania mające na celu ograniczenie tego zjawiska.

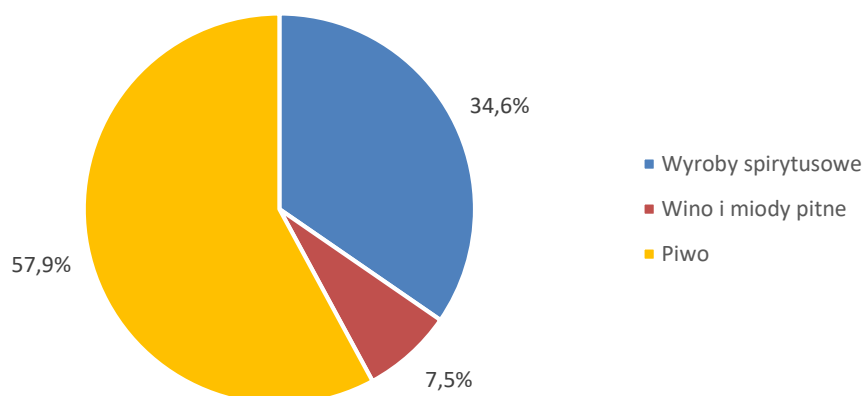
Wykres 1. Spożycie alkoholu (średnio na 1 mieszkańca Polski w litrach 100% alkoholu).

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Tabela 1. Struktura spożycia napojów alkoholowych w Polsce.

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Wyroby spirytusowe	34,1%	34,0%	34,2%	35,2%	34,6%
Wino i miody pitne	8,0%	8,0%	7,4%	7,8%	7,5%
Piwo	57,9%	57,9%	58,4%	57,8%	57,9%

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

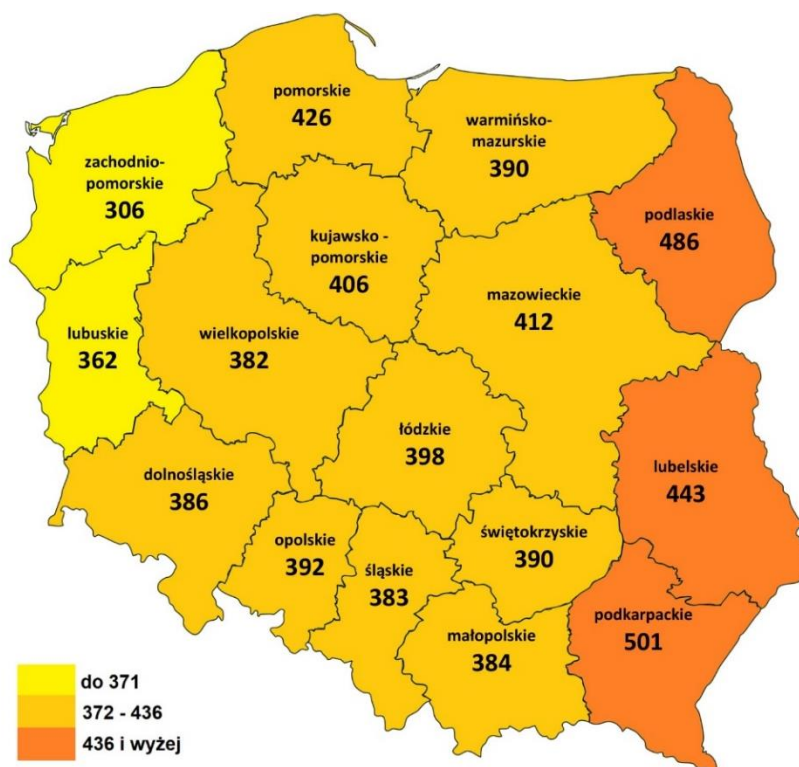

Wykres 2. Struktura spożycia napojów alkoholowych w Polsce w 2018 roku.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W latach 2014-2018 spożycie mocnych trunków, takich jak wódka, likiery i inne napoje spirytusowe, w przeliczeniu na 100 proc. alkoholu, wzrosło w Polsce o 0,5%. W tym samym czasie zmniejszyła się konsumpcja napojów alkoholowych takich jak wino i miody pitne z 8,0% do 7,5%. Dominująca pozycja piwa na rynku alkoholi od 5 lat utrzymuje się na stałym poziomie – około 57,9% udziału w rynku.

Mapa 1. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18%.

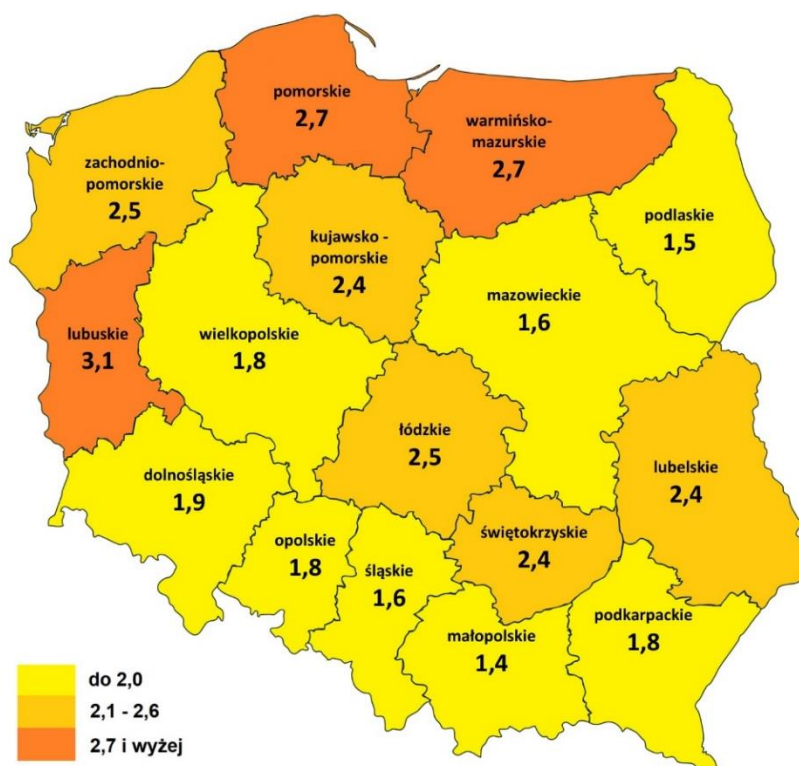

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku średnio w Polsce liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% wynosiła 399. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży powyżej wskazanej średniej krajowej odnotowano w 6 województwach. **Województwo świętokrzyskie znajduje się niewiele poniżej średniej krajowej z liczbą wynoszącą 390 mieszkańców na 1 punkt sprzedaży alkoholu** (mapa nr 1).

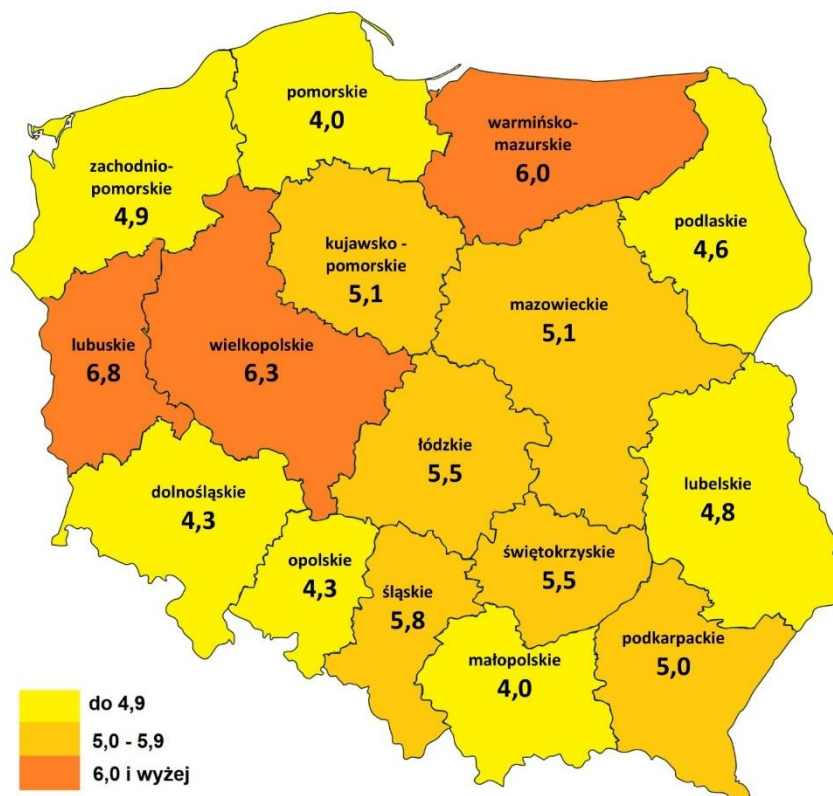
Mapa 2. Wskaźnik przyznania świadczeń z pomocy społecznej rodzinie (na podstawie decyzji) z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z BDL GUS.

Na podstawie danych GUS za 2017 rok najwyższe wskaźniki przyznania świadczeń z pomocy społecznej rodzinie z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na podstawie decyzji odnotowano w województwach: lubuskim (3,1), pomorskim i warmińsko-mazurskim (2,7), zaś najmniejszy – w województwie: małopolskim (1,4). **Województwo świętokrzyskie znajduje się wśród 8 województw, w których ww. wskaźnik odnotowano powyżej średniej krajowej** (mapa nr 2).

Mapa 3. Wskaźnik liczby osób na 1000 mieszkańców powyżej 15 r.ż. zarejestrowanych w poradniach z powodu używania alkoholu.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z BDL GUS.

Wskaźnik liczby osób na 1000 mieszkańców powyżej 15 roku życia zarejestrowanych w poradniach z powodu używania alkoholu został obliczony na podstawie danych GUS za 2017 rok. W Polsce wartość ww. wskaźnika wynosiła 5,1. **Województwo świętokrzyskie z wskaźnikiem 5,5 znajduje się powyżej średniej krajowej (mapa nr 3).**

2. Metodologia monitoringu realizacji programu

Uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLV/810/14 z dnia 21 lipca 2014 roku, został przyjęty do realizacji "Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w regionie świętokrzyskim na lata 2014-2020". Celem głównym programu jest „Ograniczenie negatywnych skutków wynikających z nadużywania alkoholu wśród mieszkańców województwa świętokrzyskiego”. Opracowanie i realizacja przedmiotowego programu to zadanie wynikające z art. 21 ustawy o pomocy społecznej, a także art. 4 pkt. 1-4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku.

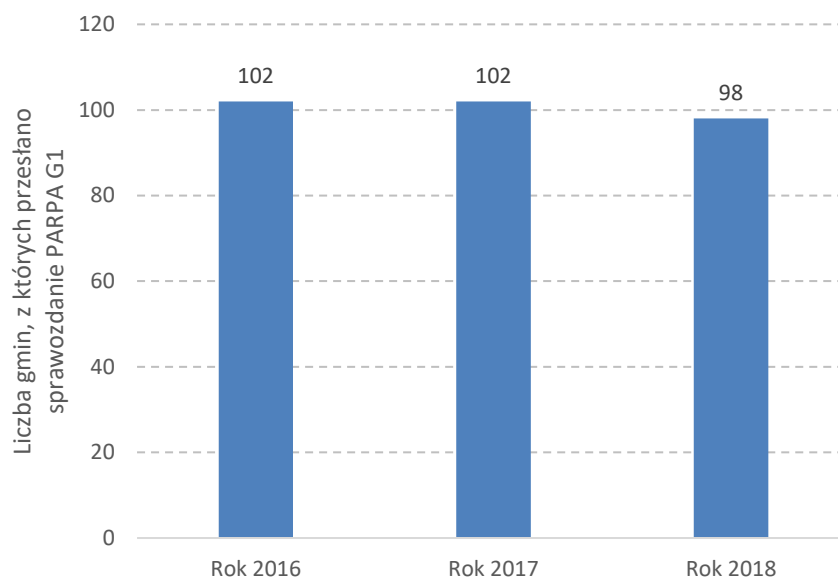

Celem monitoringu jest uzyskanie informacji zwrotnej na temat realizacji programu. Monitoring zrealizowany został na podstawie analizy danych pochodzących z: Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim w 2018 roku

W niniejszym rozdziale przedstawione zostaną dane uzyskane z ankiety opracowanej przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA G1), która stanowi roczne sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ankiety zbierane są przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, na tej podstawie sporządzane są zestawienia statystyczne obrazujące sytuację w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie kraju oraz w poszczególnych regionach.

Analiza objęła dane dotyczące: uchwał organów gminy dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, rynku napojów alkoholowych, pomocy dla osób z problemem alkoholowym, profilaktyki szkolnej i środowiskowej, nietrzeźwości w miejscach publicznych, edukacji publicznej, współpracy z samorządami oraz finansowania poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania programów alkoholowych.

Wykres 3. Sprawozdanie z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku w województwie świętokrzyskim na 102 gminy ankiety PARPA G1 przesłało 98 gmin. W 2017 i 2016 roku sprawozdanie PARPA G1 przekazało 100% gmin z województwa świętokrzyskiego.

3.1. Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj.: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki drogowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i rozwiązywania ich powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji rządowej i samorządowej. Ich realizacja prowadzona jest w oparciu o Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadaniem tego typu programów jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, zmniejszenie rozmiarów tych, które aktualnie występują oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do pokonywania już istniejących problemów.

Tabela 2. Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim.

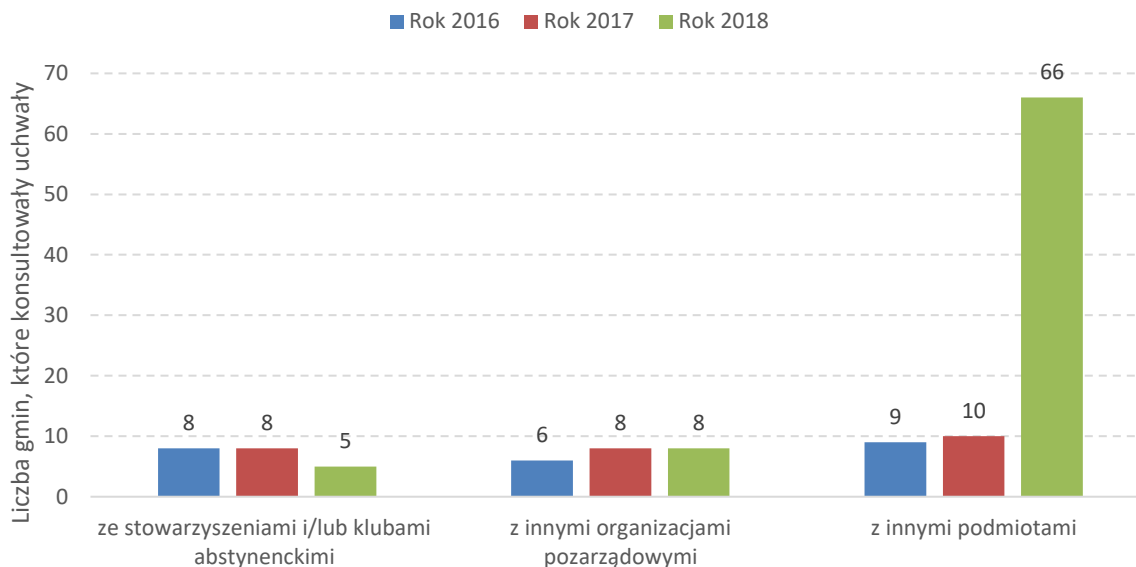
Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	Liczba gmin, w których w roku 2018 przyjęto uchwałę lub dokonano jej nowelizacji w sprawie zasad usytuowania na terenie gminy (miasta) punktów sprzedaży napojów alkoholowych i podawania tych napojów	8	5	80
	Liczba gmin, w których w roku 2018 obowiązywała przyjęta wcześniej przez radę gminy uchwała w ww. sprawie	97	100	23
2	Liczba gmin, w których w roku 2018 przyjęto uchwałę w sprawie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia zarówno w miejscu, jak i poza miejscem sprzedaży w podziale na poszczególne rodzaje alkoholu	4	3	89
	Liczba gmin, w których w danym roku obowiązywała przyjęta wcześniej przez radę gminy uchwała w ww. sprawie	98	98	b.d.
3	Liczba gmin, w których w roku 2018 przyjęto uchwałę lub dokonano jej nowelizacji w sprawie stałego lub czasowego zakazu sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych na określonym obszarze gminy	b.d.	b.d.	53
	Liczba gmin, w których w roku 2018 obowiązywała przyjęta wcześniej przez radę gminy uchwała w ww. sprawie	b.d.	b.d.	26
4	Liczba gmin, w których w roku 2018 przyjęto uchwałę ograniczającą w godzinach nocnych sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	b.d.	b.d.	5

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku 80 gmin podjęło uchwały w sprawie zasad usytuowania na terenie gminy (miasta) punktów sprzedaży napojów alkoholowych, 89 samorządów gminnych znowelizowało uchwały w sprawie limitu punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Uchwały dotyczące stałego lub czasowego zakazu sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych w 2018 roku znowelizowało 53 gmin, 5 samorządów gminnych przyjęło uchwały ograniczające w godzinach nocnych sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, samorząd gminny ma obowiązek wzajemnego konsultowania z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji. Konsultacje mają na celu zapoznanie z projektem dokumentu oraz zebranie opinii, uwag, sugestii w odniesieniu do zapisów dokumentu.

Wykres 4. Konsultowanie uchwał z innymi podmiotami.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W województwie świętokrzyskim w 2018 roku 5 gmin konsultowało uchwały ze stowarzyszeniami, 8 gmin z klubami abstynenckimi lub innymi organizacjami pozarządowymi, natomiast 66 gmin zapytało o opinię inne podmioty. Dane te wskazują, iż **mechanizm konsultacji społecznych uchwał dotyczących gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych nadal nie jest powszechny wśród gmin naszego regionu**. Konsultacje są kluczowym sposobem włączania społeczności lokalnej w proces podejmowania decyzji. Ich głównym celem jest nawiązanie dialogu pomiędzy mieszkańcami a władzą samorządową, poprawa jakości decyzji i legislacji. Komunikacja zwrotna pozwala na wychwycenie błędów i stworzenie bardziej racjonalnego rozwiązania. Decyzje mogą wtedy uwzględniać zróżnicowane potrzeby mieszkańców, grup, środowisk. Przy poszukiwaniu optymalnego rozwiązania duże znaczenie może mieć wiedza mieszkańców o występujących problemach.

Ustawodawca przekazał organom gminnym kompetencje do ustalania limitów liczby punktów sprzedaży, do określania katalogu tzw. obiektów chronionych i ustalania zasad mierzenia odległości pomiędzy punktami sprzedaży, a obiektami chronionymi.

Zasady lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu zostały uregulowane w art. 12 i 14 *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. W art. 14 ww. ustawy ustawodawca wskazuje na pewne obiekty chronione objęte zakazem sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych.

Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych:

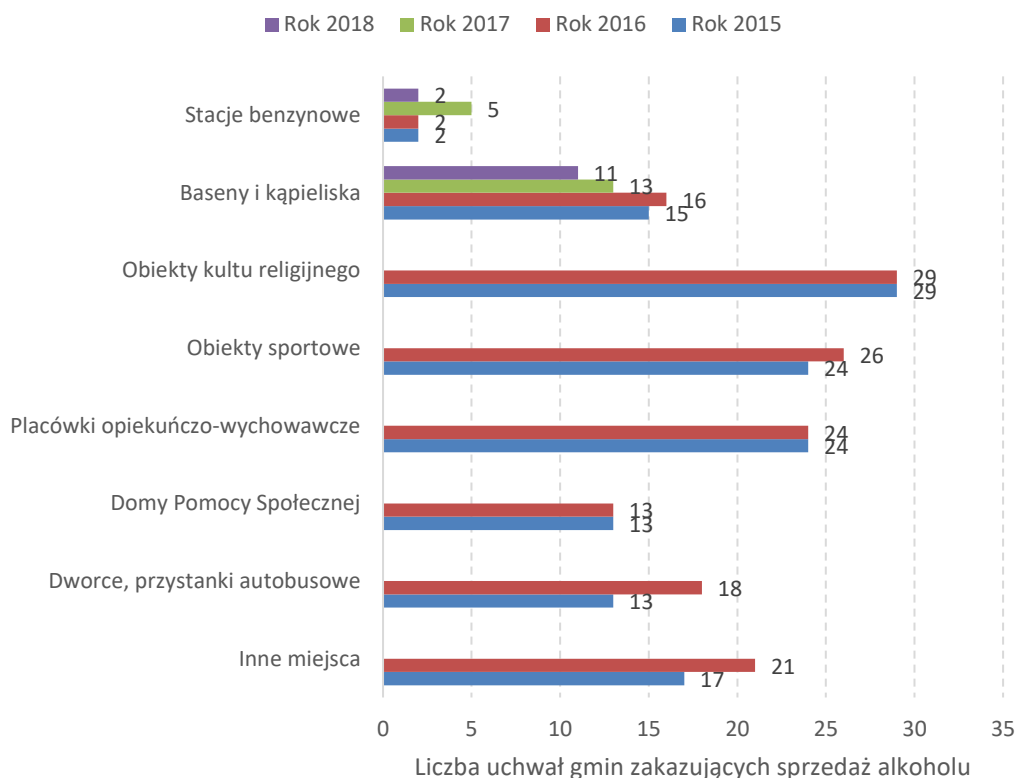
- 1) na terenie szkół oraz innych zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych i domów studenckich;
- 2) na terenie zakładów pracy oraz miejsc zbiorowego żywienia pracowników;
- 3) w miejscach i czasie masowych zgromadzeń;
- 4) w środkach i obiektach transportu publicznego, z wyjątkiem:
  - a) wagonów restauracyjnych i bufetów w pociągach komunikacji krajowej, w których dopuszcza się sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów alkoholowych o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa,
  - b) pociągów komunikacji międzynarodowej, w których dopuszcza się sprzedaż, podawanie i spożywanie:
    - napojów alkoholowych o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa w wagonach restauracyjnych i bufetach oraz w wagonach sypialnych i z miejscami do leżenia,
    - napojów alkoholowych o zawartości powyżej 4,5% alkoholu przy stolikach w wagonach restauracyjnych, w tym napojów o zawartości powyżej 18% alkoholu tylko do posiłków,
  - c) międzynarodowych portów lotniczych i samolotów komunikacji międzynarodowej,
  - d) statków i portów morskich;
- 5) w obiektach zajmowanych przez organy wojskowe i spraw wewnętrznych, jak również w rejonie obiektów koszarowych i zakwaterowania przejściowego jednostek wojskowych.
- 6) w miejscu publicznym, z wyjątkiem miejsc przeznaczonych do ich spożycia na miejscu, w punktach sprzedaży tych napojów.
- 7) w ośrodkach szkoleniowych zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu,
- 8) w domach wypoczynkowych zabrania się sprzedaży i podawania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu.

Sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu może odbywać się na imprezach na otwartym powietrzu oraz na stadionach i innych obiektach sportowych tylko za zezwoleniem i tylko w miejscach do tego wyznaczonych.

W innych niewymienionych miejscach, obiektach lub na określonych obszarach gminy, ze względu na ich charakter, rada gminy może wprowadzić czasowy lub stały zakaz sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych².

---

² Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r., Dz. U. z 2018 r. poz. 2137, 2244, z 2019 r. poz. 730, 1818.

Wykres 5. Liczba gmin w województwie, w których w latach 2015-2018 obowiązywał uchwalony przez radę gminy zakaz sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych w wyznaczonych miejscach.

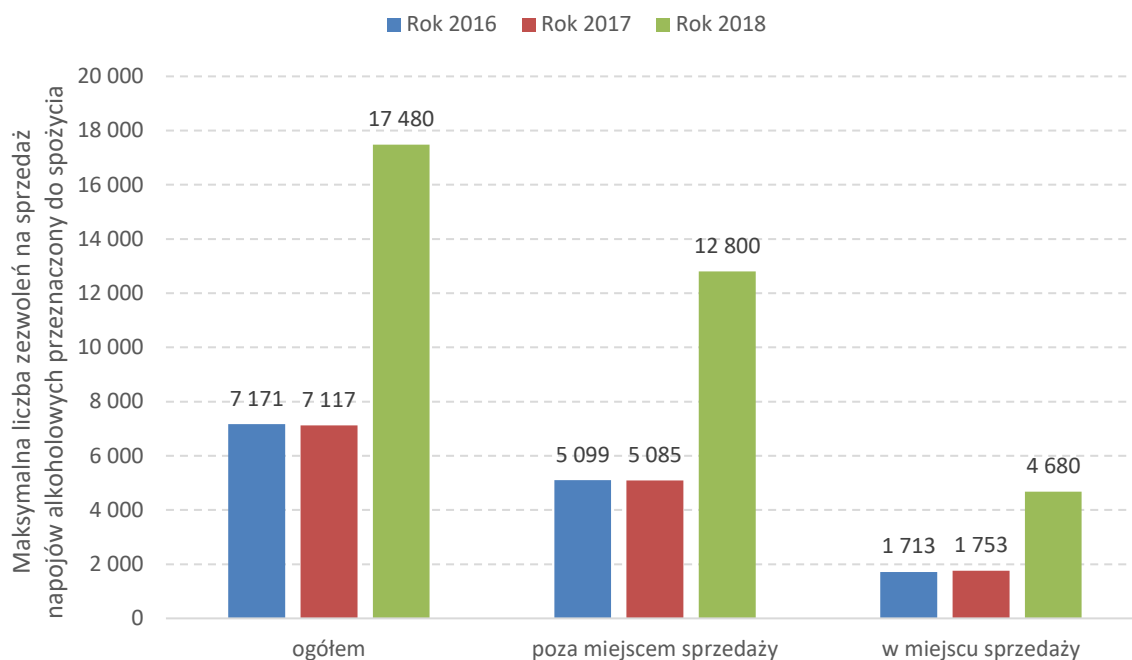
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na przestrzeni lat 2016-2018 w województwie świętokrzyskim odnotowano tendencję malejącą w przypadku wydawania zakazów przez rady gminy w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych w wyznaczonych miejscach. W 2018 roku rady gminy wydały 13 zakazów spożywania alkoholu w przypadku miejsc tj. baseny i kąpieliska – 11, stacje benzynowe – 2. W 2017 roku wydano 18 zakazów, zaś najwięcej w 2016 roku 149 zakazów spożywania alkoholu. Szczegółowy wykaz prezentuje wykres 5.

3.2. Rynek napojów alkoholowych

Rada gminy ustala, w drodze uchwały, maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18 ust. 3 na terenie gminy (miasta) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, jak i w miejscu sprzedaży. W 2018 roku weszły w życie nowe regulacje wynikające z ustawy z 10 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Celem nowelizacji ustawy jest m.in. zapewnienie gminom lepszych narzędzi umożliwiających ograniczanie dostępności alkoholu.

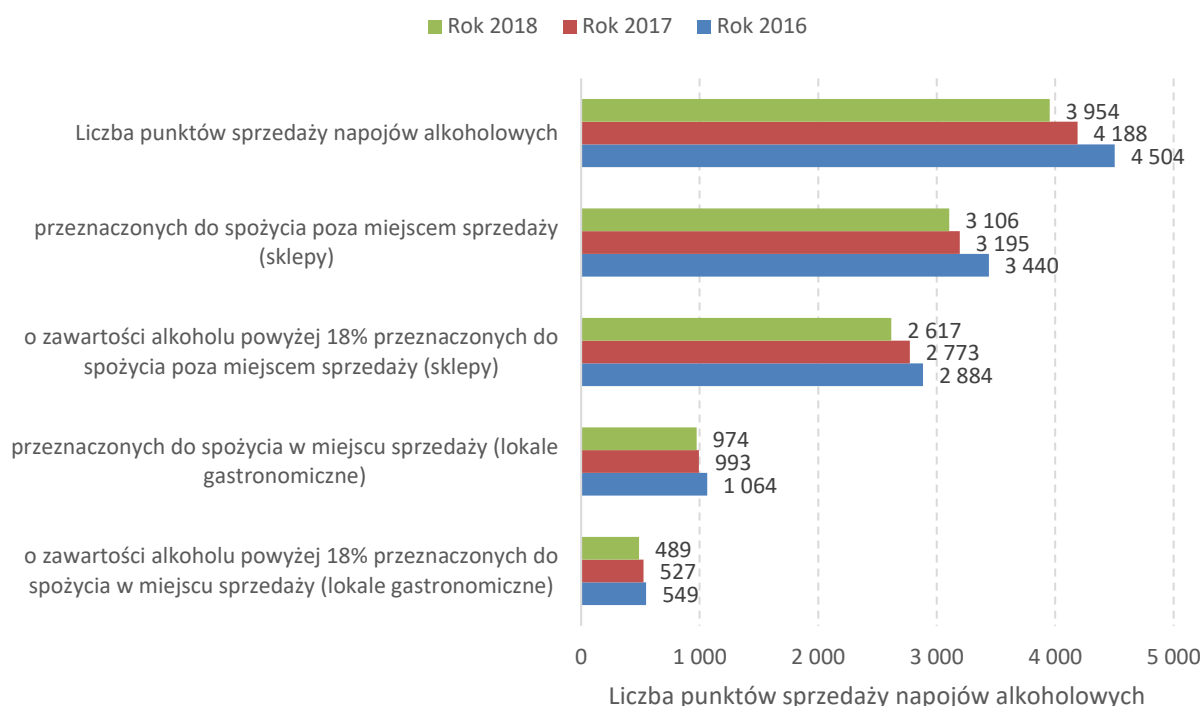

Wykres 6. Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez gminy na terenie województwa świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku świętokrzyskie gminy uchwały limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynoszący w sumie 17 480, czyli o 10 363 więcej niż w roku poprzednim. Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w 2018 roku wyniósł 12 800 i był większy o 7 715 w odniesieniu do roku 2017 roku. W przypadku limitu punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, w roku 2018 maksymalna liczba zezwoleń wyniosła 4 680 w odniesieniu do roku 2017 zwiększyła się o 2 927 zezwoleń. **Tak duży przyrost w 2018 roku uchwalanych limitów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez gminy wynika z nowelizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Po nowelizacji ustawy, rada gminy ustala maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy (miasta) odrębnie dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych: do 4,5 proc. zawartości alkoholu oraz piwa, powyżej 4,5 proc. do 18 proc. zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) oraz powyżej 18 proc. zawartości alkoholu.**

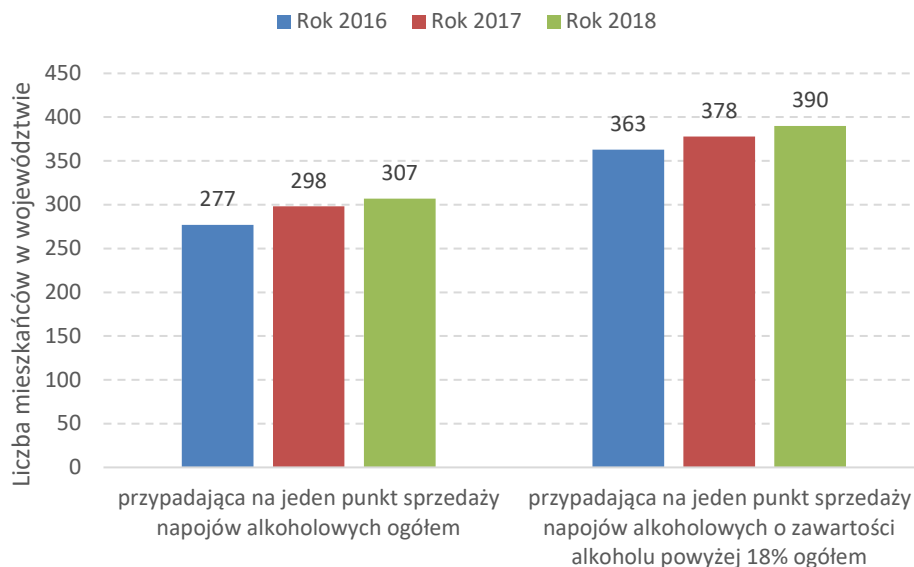

Wykres 7. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalonych przez gminy na terenie województwa świętokrzyskiego w 2018 roku wyniosła 3 954 (spadek o 5,6% w porównaniu do roku 2017). W 2018 roku o 2,8% zmniejszyła się liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) – z 3 195 w 2017 roku do 3 106 w 2018 roku. W przypadku liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy), w roku 2018 ich liczba wyniosła 2 617 i zmniejszyła się o 5,6% w odniesieniu do roku 2017.

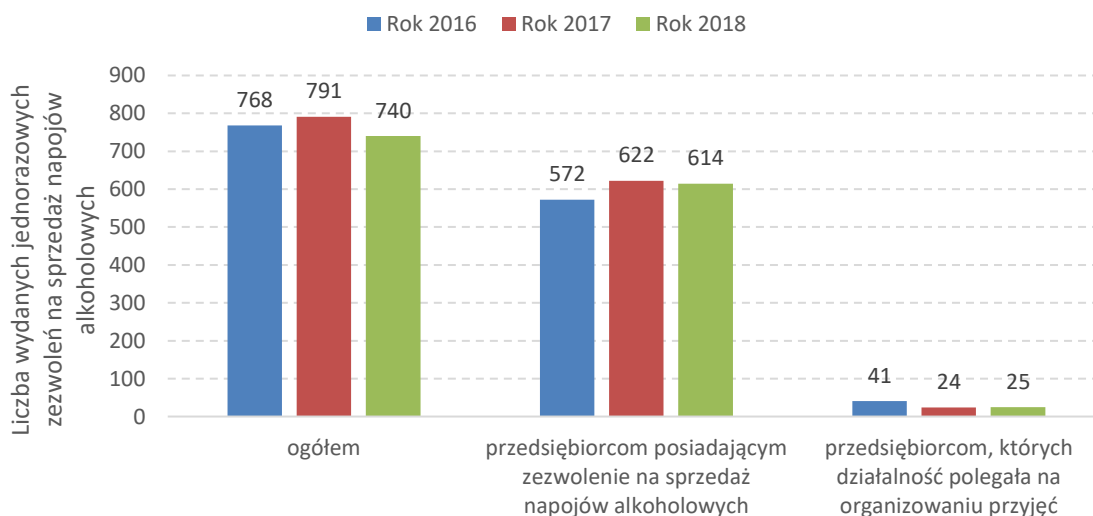
W 2018 roku zmniejszyła się liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w lokalach gastronomicznych (miejscu sprzedaży) o 1,9% i wyniosła 974. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, zmniejszyła się o 7,2%, z 527 w roku 2017 do 489 w roku 2018.

Wykres 8. Liczba mieszkańców w województwie przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

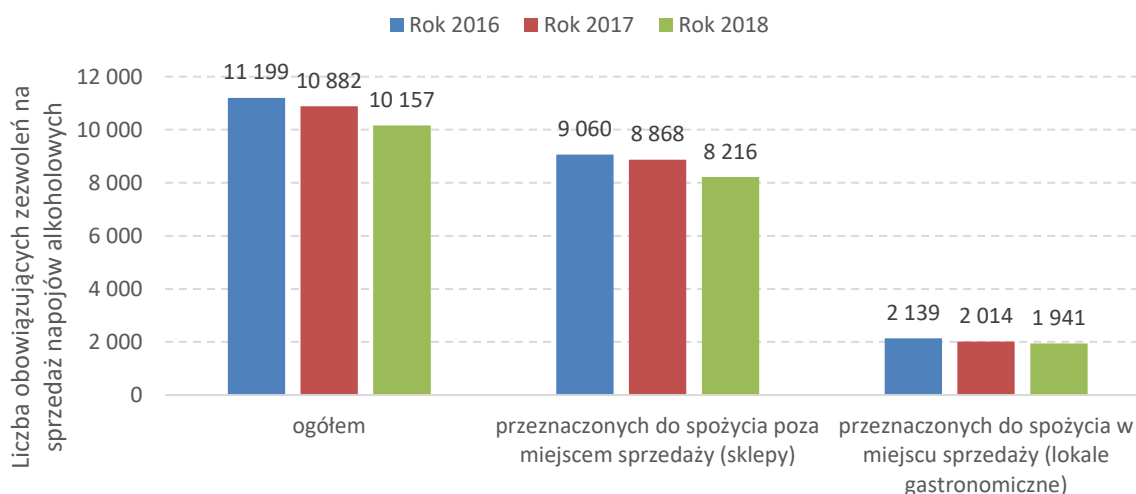
Na przestrzenia lat 2016-2018 w województwie świętokrzyskim odnotowano systematyczny spadek dostępności alkoholu wyrażający się wzrostem poziomu liczby mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych. W 2018 roku na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w 2018 roku przypadło 307 mieszkańców województwa, o 3,0% więcej niż w roku 2017. Liczba mieszkańców w województwie świętokrzyskim przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% w 2018 roku wyniosła 390 i wzrosła o 3,2% w porównaniu do 2017 roku.

Wykres 9. Liczba jednorazowych zezwoleń oraz zezwoleń wydanych przedsiębiorcom.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Jednorazowe zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wydawane są na okres do 2 dni, wyłącznie przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych. **Liczba wydanych jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ogółem w 2018 roku w województwie świętokrzyskim wyniosła 740 i była niższa o 6,4% w odniesieniu do 2017 roku.**

Wykres 10. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

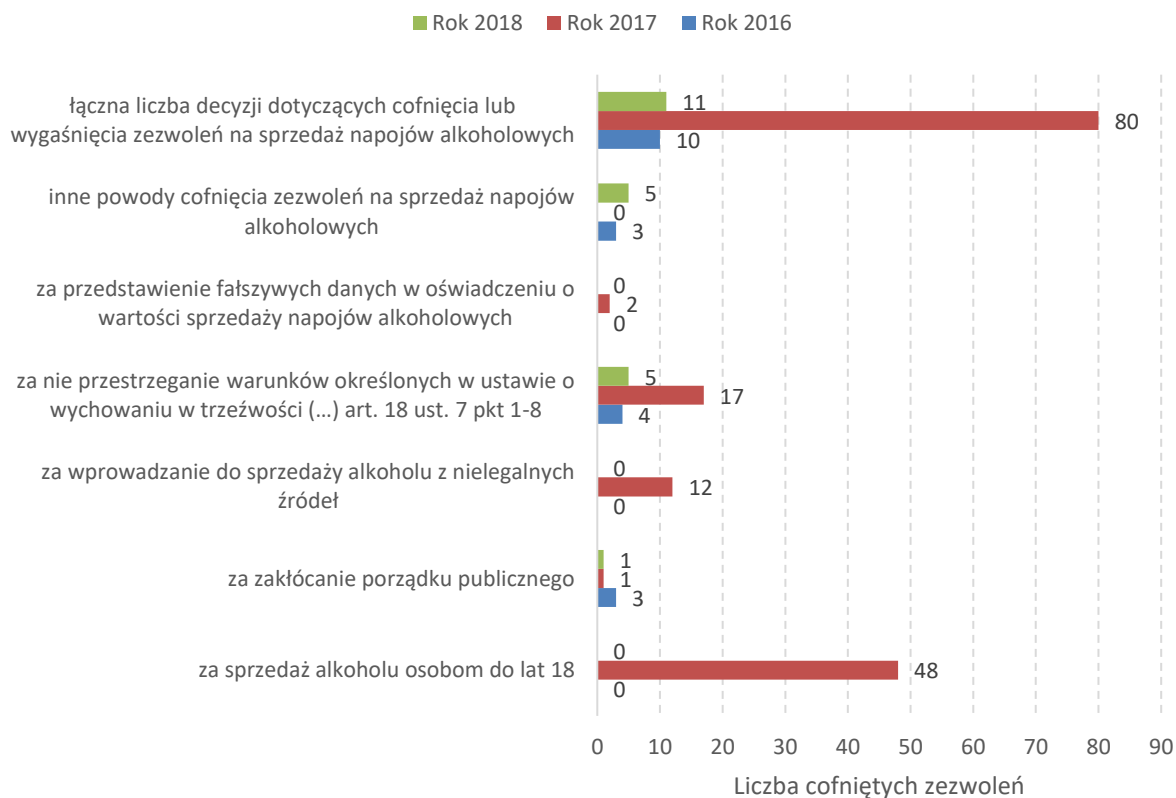
W 2018 roku liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wyniosła 10 157 i **była mniejsza o 6,7%** w stosunku do roku 2017. Liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) w 2018 roku ukształtowała się na poziomie 8 216 - mniej o 7,4% w odniesieniu do roku 2017. **Tendencję spadkową odnotowano również w przypadku liczby obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne), w 2018 roku liczba zezwoleń wynosiła 1 941** (spadek o 3,6% w odniesieniu do roku 2017) Szczegółowe zestawienie danych zawarte jest na wykresie 10.

Tabela 3. Wartość (zł) alkoholu sprzedanego w województwie świętokrzyskim.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Wartość sprzedaży napojów alkoholowych do 4,5% oraz piwa	373 022 473	372 876 767,76	408 789 566,46
Wartość sprzedaży napojów alkoholowych od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa	84 400 047,12	88 531 962,80	93 716 131,75
Wartość sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 18%	401 638 128,10	423 574 724,80	445 457 940,75
Suma wartości sprzedaży napojów alkoholowych	859 060 648,42	884 983 455,24	947 963 638,96

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na terenie województwa świętokrzyskiego rok do roku **rośnie wolumen wartości sprzedaży napojów alkoholowych**, w 2018 roku wyniósł 947 963 638,96 zł i był o 7,1% wyższy w odniesieniu do 2017 roku. Największy 9,6% wzrost wartości sprzedaży odnotowano w przypadku napojów alkoholowych do 4,5% oraz piwa, następnie sprzedaż napojów alkoholowych od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa wzrosła o 5,9%, natomiast wartość sprzedaży napojów alkoholowych wysokoprocentowych wzrosła o 5,2% w odniesieniu do 2017 roku. Szczegóły obrazuje tabela 3.

Wykres 11. Liczba cofniętych zezwoleń.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku łączna liczba decyzji dotyczących cofnięcia i wygaśnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, uchylonych przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze wyniosła 11. Wśród najczęściej podawanych przyczyn cofnięcia zezwoleń w 2018 roku wymieniano: nieprzestrzeganie warunków określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości (...) art.18 ust.7 pkt 1-8 (5), inne powody cofnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (5) oraz za zakłócanie porządku publicznego (1). Szczegóły prezentuje wykres 11.

3.3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osoby odpowiedzialne za realizację gminnych programów

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest organem podejmującym czynności zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

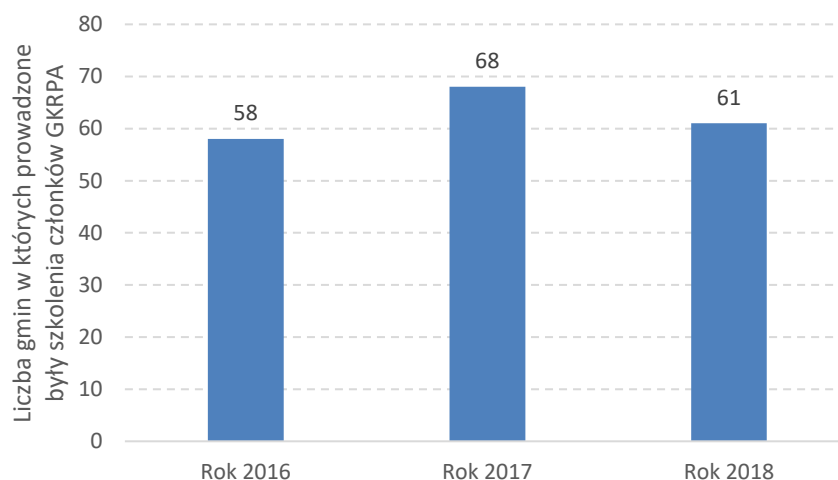
W 2018 roku liczba członków w gminnych komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych wyniosła 681 osób, o 30 osób mniej w odniesieniu do roku 2017. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku wyniosła 2 484 786,40 zł i była większa o 4,7% w odniesieniu do 2017 roku. Szczegóły prezentuje tabela 4.

Tabela 4. Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba członków w gminnych komisjach	717	711	681
Liczba zespołów podejmujących czynności zmierzające do orzeczenia zastosowania wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego	27	27	b.d.
Wysokość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (w zł)	2 093 631,80	2 374 334,96	2 484 786,40

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

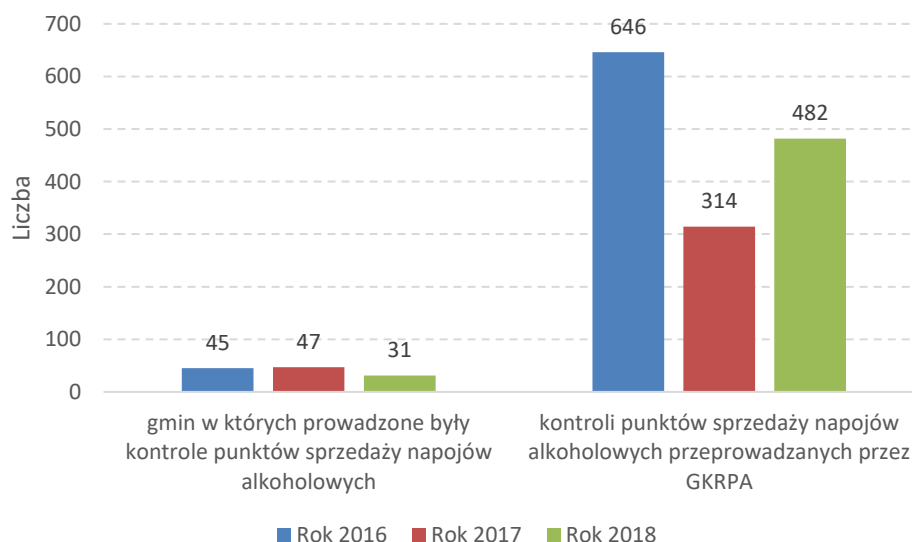

Wykres 12. Szkolenia członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku w 61 gminach zorganizowano szkolenia dla członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (wykres 12). Na przeprowadzenie szkoleń gminnych komisji w 2018 roku wydatkowano środki finansowe w wysokości 78 015,73 zł, tj. mniej o 28,7% w stosunku do 2017 roku.

Wykres 13. Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez GKRPA.

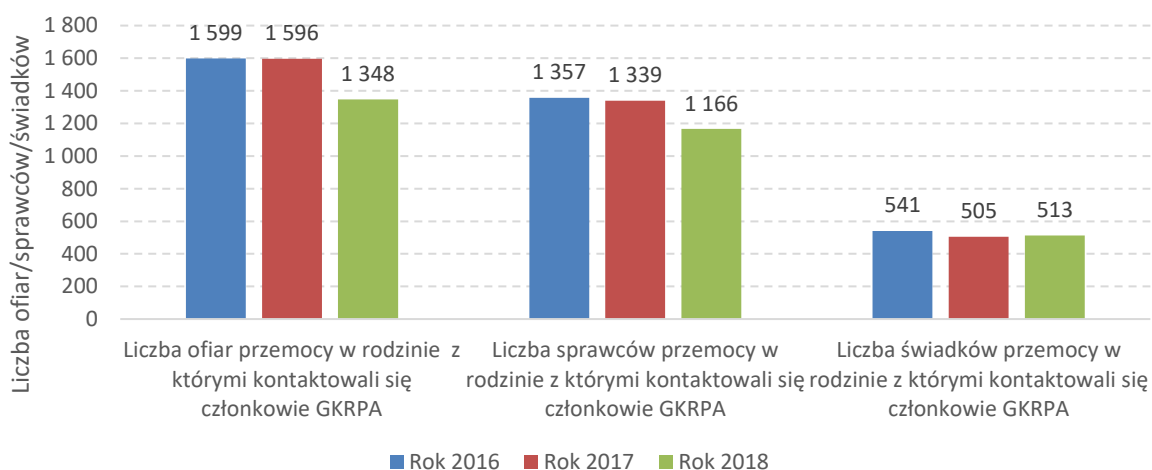
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku w 31 gminach przeprowadzono kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych. **Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych w 2018 roku przez GKRPA wyniosła 482 kontroli i była o 53,5% większa niż w roku 2017.**

W analizowanym okresie najwięcej kontroli gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych przeprowadziła w 2016 roku (646 kontroli). Szczegóły zawiera wykres 13.

Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych przeprowadzili rozmowy w 2018 roku wyniosła 2 567 i była o 16,0% mniejsza w odniesieniu do 2017 roku. W 2018 roku liczba osób w stosunku do których gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych podjęła **czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu** wyniosła 2 930 osób i była o 12,7% mniejsza w stosunku do 2017 roku. Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których gminne komisje wystąpiły w 2018 roku do Sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wyniosła 1 565, mniej o 2,7% w stosunku do roku 2017.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na członków GKRPA zadania: współpracę w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych oraz realizację procedury Niebieskiej Karty.

Wykres 14. Prace gminnej komisji - pomoc ofiarom przemocy.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku na obszarze województwa świętokrzyskiego **liczba ofiar przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA wyniosła 1 348 osób, o 15,5% mniej w stosunku do roku 2017**. Liczba sprawców przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie gminnej komisji zmniejszyła się o 12,9% z 1 339 w roku 2017 do 1 166 w roku 2018. Wzrosła liczba świadków przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych z 505 świadków w 2017 roku do 513 świadków w 2018 roku (wykres 14).

Tabela 5. Działania podejmowane przez gminną komisję wobec członków rodzin, w których dochodziło do przemocy.

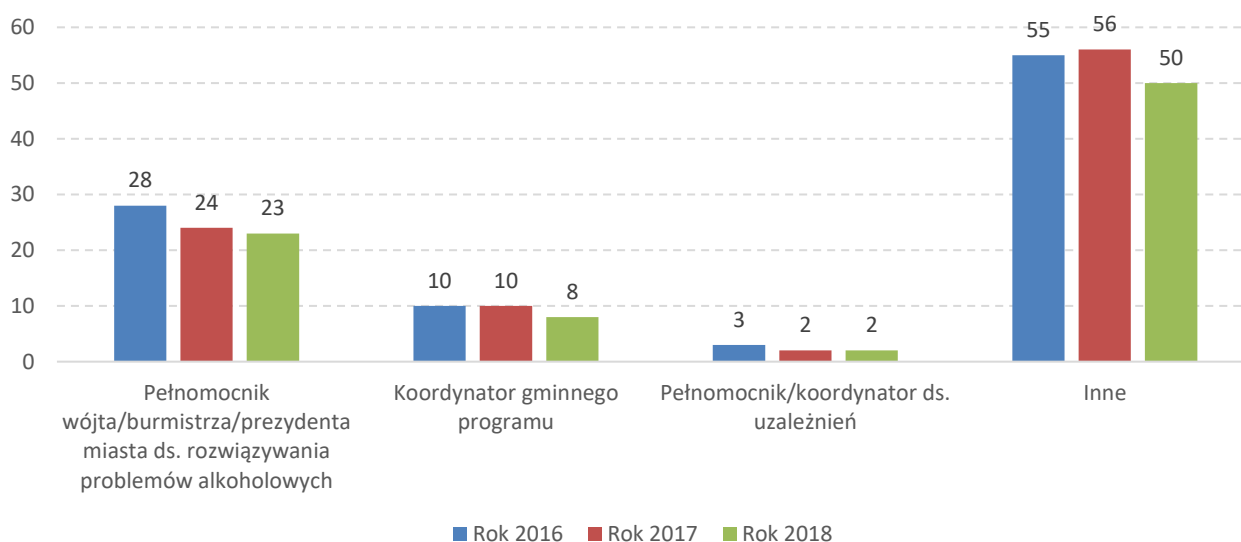
Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	Liczba gmin, w których uruchomiono procedurę NK	24	22	18
	Liczba w/w działań podjętych przez gminy	365	240	91
2	Liczba gmin, w których prowadzono rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy	71	71	66
	Liczba w/w działań podjętych przez gminy	1 084	1 147	1 086
3	Liczba gmin, w których motywowano sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjnym/terapii	57	56	47
	Liczba w/w działań podjętych przez gminy	560	542	371

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku w 18 gminach uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty, liczba działań zmierzających do jej uruchomienia podjętych przez gminy wyniosła 91, czyli o 62,1% mniej w stosunku do 2017 roku.

Liczba gmin, w których prowadzono rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy w 2018 roku wyniosła 66 i była mniejsza o 7,0%, analogicznie liczba działań podjętych przez gminy w ww. sprawie była o 5,3% mniejsza w odniesieniu do 2017 roku.

Następnie liczba gmin, w których motywowano sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjnym/terapii wyniosła 47 i była o 16,1% mniejsza, liczba ww. działań podjętych przez gminy była o 31,5% mniejsza w stosunku do 2017 roku (tabela 5).

Wykres 15. Realizator gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku osobą odpowiedzialną za koordynację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 23 przypadkach był pełnomocnik gminy ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, w 8 koordynator gminnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych, pełnomocnik w 2 gminach pełnił rolę realizatora programu. Realizatorami gminnego programu w 50 przypadkach były inne jednostki (wykres 15).

3.4. Pomoc dla osób z problemem alkoholowym

Na obszarze województwa świętokrzyskiego w 2018 roku funkcjonowało 37 grup AA (45 w roku 2017). Liczba grup Al-Anon w 2018 roku wzrosła o 5 w odniesieniu do roku 2017 i wyniosła 18. W 2018 roku nie odnotowano funkcjonowania grupy Al-Ateen.

W województwie funkcjonowało 10 stowarzyszeń (klubów abstynenckich) w 2018 roku – o 1 mniej w odniesieniu do roku poprzedniego. Liczba samopomocowych grup DDA w 2018 roku wyniosła 9 – o 1 więcej w odniesieniu do roku poprzedniego (tabela 6).

Tabela 6. Grupy pomocowe i samopomocowe.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	Liczba grup AA	49	45	37
	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	72 693,50	71 338,28	64 954,59
2	Liczba grup Al-Anon	16	13	18
	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	3 628,74	3 980,25	14 800,00
3	Liczba grup Al-Ateen	1	1	0
	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	594	823	0
4	Liczba stowarzyszeń abstynenckich (klubów abstynenta)	11	11	10
	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	268 391,03	215 379,97	312 071,61
5	Liczba samopomocowych grup DDA (grupy dla dorosłych dzieci alkoholików)	8	8	9
	Wysokość środków przeznaczonych na powyższe zadanie (zł)	14 529,00	20 813,58	31 284,00

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku w województwie świętokrzyskim tak jak w roku poprzednim funkcjonowało 90 punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym. Liczba udzielonych konsultacji wyniosła 4 300 – o 8,7% więcej niż w 2017 roku. Liczba osób

doznających przemocy w rodzinie, którym udzielono konsultacji w ww. punktach w 2018 roku wyniosła 762 osób – o 9,9% mniej, natomiast liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, którym udzielono pomocy wyniosła 526 o 7,6% mniej w stosunku do 2017 roku. W 2018 roku łącznie udzielono 10 964 porad dla 7 448 osób. Szczegóły prezentuje tabela 7.

Tabela 7. Klienci punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba punktów konsultacyjnych działających w województwie	92	90	90
Liczba osób z problemem alkoholowym, którym udzielono konsultacji w ww. punktach	4 730	3 950	4 300
Liczba dorosłych członkowie rodzin osoby z problemem alkoholowym (w tym współzależnym i DDA), którym udzielono konsultacji w ww. punktach	2 158	1 880	1 860
Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, którym udzielono konsultacji w ww. punktach	1 125	846	762
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, którym udzielono konsultacji w ww. punktach	646	569	526
Suma osób, którym udzielono pomocy w punktach konsultacyjnych	8 659	7 245	7 448
Suma porad udzielonych w punktach konsultacyjnych	11 418	10 270	10 964

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W województwie świętokrzyskim w 2018 roku funkcjonowało 16 telefonów zaufania (w tym 3 dostępne całą dobę) – o 2 mniej niż w 2017 roku. Wysokość środków przeznaczonych na ich funkcjonowanie wyniosła 26 162,01 zł.

Ważnym elementem wsparcia i pomocy m.in. dla osób z problemem uzależnienia od alkoholu są podmioty reintegracji społeczno-zawodowej takie jak: Centra Integracji Społecznej (CIS) oraz Kluby Integracji Społecznej (KIS).

CIS adresuje swoje działania do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przy czym grupa tych osób nie jest ściśle określona w przepisach ustawy *o zatrudnieniu socjalnym*. W 2018 roku łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnych programów profilaktyki na realizację zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonej w CIS wyniosła 922 524,00 zł. Liczba uczestników zajęć reintegracji społecznej i zawodowej prowadzonych w CIS w 2018 roku zmagających się z problemem uzależnienia od alkoholu wyniosła – 149 osób (w roku 2017 – 64 osób). 87 osób uzależnionych od alkoholu po zakończeniu leczenia odwykowego w 2018 roku, zakończyły realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego w CIS (w roku 2017 – 28 osób).

Tabela 8. Centra Integracji Społecznej.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki na zajęcia reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonej w CIS (w zł)	903 700,00	924 999,00	922 524,00
Liczba osób uzależnionych od alkoholu po zakończeniu leczenia odwykowego objęta wsparciem CIS	30	64	149
Liczba osób uzależnionych od alkoholu po zakończeniu leczenia odwykowego, które zakończyły realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego w CIS	6	28	87

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

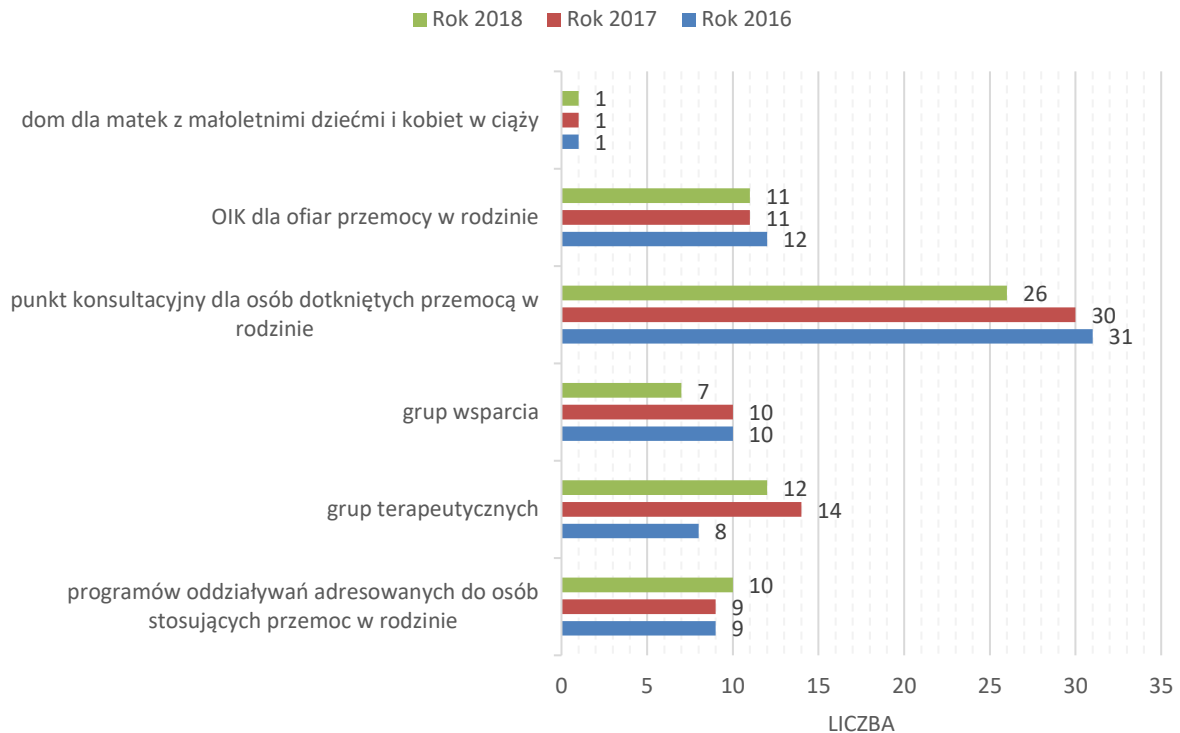
Klub Integracji Społecznej to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. W 2018 roku liczba osób uzależnionych od alkoholu objętych wsparciem KIS wyniosła 74, o 2 osoby więcej w odniesieniu do 2017 roku.

Tabela 9. Kluby Integracji Społecznej.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba osób uzależnionych od alkoholu objętych wsparciem KIS	96	72	74

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Wykres 16. Instytucje i grupy działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie raportu z monitoringu WPPPwR za 2018 r.

Wśród podmiotów, instytucji i grup działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na obszarze województwa świętokrzyskiego w 2018 roku wymienić można:

- gminny ośrodek wsparcia – 1;
- specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – 1;
- punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie – 26;
- dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – 1;
- ośrodek interwencji kryzysowej – 11, w tym liczba punktów interwencji kryzysowej – 4;
- grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – 7;
- grupy terapeutyczne dla ofiar przemocy w rodzinie – 12;
- ramowe programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjne – 10.

3.5. Profilaktyka szkolna i środowiskowa

Zadania realizowane w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obejmują programy profilaktyczne prowadzone z obszaru:

- profilaktyki uniwersalnej – ukierunkowaną na całe populacje (34),
- profilaktyki selektywnej – ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka (6),
- profilaktyki wskazującej – ukierunkowaną na jednostki (grupy) wysokiego ryzyka oraz rehabilitację (3).

W 2018 roku liczba gmin, w których prowadzone były programy profilaktyczne rekomendowane przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN), Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) i Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) wyniosła 43 – wzrost o 10 w odniesieniu do roku 2017. **W rekomendowanych programach profilaktycznych w 2018 roku uczestniczyło 9 322 młodzieży, tj. o 26,3% więcej niż w roku 2017. Zwiększyła się również liczba nauczycieli uczestniczących w tych programach o 88,3% i wyniosła 1 175 w 2018 roku.** Natomiast zmniejszyła się liczba rodziców uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych w 2018 roku o 26,9% w odniesieniu do 2017 roku. Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację ww. programów w 2018 roku wyniosła 238 380,55 zł i w stosunku do 2017 roku wzrosła o 25,7%. Szczegóły prezentuje tabela 10.

Tabela 10. Rekomendowane programy profilaktyczne.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba gmin, w których prowadzone były programy profilaktyczne rekomendowane przez KBPN, ORE i PARPA	24	33	43
Liczba młodzieży uczestniczącej w rekomendowanych programach profilaktycznych	6 852	7 379	9 322
Liczba nauczycieli uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych	514	624	1 175
Liczba rodziców uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych	2 190	1 954	1 428
Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację rekomendowanych programach profilaktycznych (w zł)	146 746,71	189 664,67	238 380,55

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na terenie gmin prowadzone były również inne niż rekomendowane programy profilaktyczne. W 2018 roku takie programy prowadzone były przez 42 gminy (w 2017 roku - 50). Łączna liczba młodzieży uczestnicząca w tego typu programach wyniosła 22 333 osoby o 8,8% mniej w stosunku do roku 2017. Liczba nauczycieli uczestniczących w innych programach profilaktycznych w 2018 roku wyniosła 1 129 i wzrosła o 2,0%, natomiast liczba rodziców uczestniczących w ww. programach wzrosła o 14,6% i wyniosła 2 286. Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację innych programów profilaktycznych w 2018 roku wyniosła 913 574,03 zł – wzrost o 2,6%.

Tabela 11. Inne (niż rekomendowane) programy profilaktyczne.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba gmin, w których prowadzone były inne (niż rekomendowane) programy profilaktyczne	56	50	42
Liczba młodzieży uczestniczącej w innych programach profilaktycznych	42 017	24 499	22 333
Liczba nauczycieli uczestniczących w innych programach profilaktycznych	1 411	1 107	1 129
Liczba rodziców uczestniczących w innych programach profilaktycznych	4 043	1 994	2 286
Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na realizację innych programów profilaktycznych (w zł)	906 570,12	894 310,63	913 574,03

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku gminy prowadziły również inne działania profilaktyczne skierowane do osób z problemem alkoholowym i ich rodzin. Najczęstszą formą takich działań były festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi), które zorganizowało 71 gmin, a liczba uczestniczących w nich wyniosła 58 160 osób. Dużą popularnością cieszyły się jednorazowe prelekcje i pogadanki, w których uczestniczyło z 37 483 osób i organizowało 61 gmin z województwa świętokrzyskiego oraz spektakle profilaktyczne, które zorganizowano w 61 gminach województwa, łącznie dla 23 055 osób. 25 gmin realizowało programy dla nauczycieli/wychowawców, w których łączna liczba uczestników wyniosła 1 026 osób. Szczegóły prezentuje tabela nr 12.

Tabela 12. Formy działań profilaktycznych podejmowanych w województwie świętokrzyskim.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	Liczba gmin, w których prowadzone były jednorazowe prelekcje, pogadanki	66	68	61
	Liczba ich uczestników	33 902	37 483	24 104
	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na jednorazowe prelekcje, pogadanki (w zł)	391 742,78	173 296,64	157 316,16
2	Liczba gmin, w których odbywały się spektakle profilaktyczne	71	66	61
	Liczba ich uczestników	27 619	22 285	23 055
	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na spektakle profilaktyczne (w zł)	193 952,47	193 418,14	173 969,85
3	Liczba gmin, w których odbywały się festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)	67	70	71
	Liczba ich uczestników	51 426	64 774	58 160
	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na festyny i inne imprezy plenerowe (w zł)	774 668,82	592 427,12	771 626,29
4	Liczba gmin, w których odbywały się imprezy sportowe	55	53	50
	Liczba ich uczestników	22 263	26 542	20 698
	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na imprezy sportowe	289 688,97	388 924,06	304 601,10
5	Liczba gmin, w których odbywały się konkursy	56	64	58
	Liczba ich uczestników	10 649	11 040	11 292
	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na konkursy	104 256,43	177 775,46	182 669,17
6	Liczba gmin, w których realizowane były programy dla nauczycieli/wychowawców	17	22	25
	Liczba ich uczestników	1 012	1 066	1 026
	Wysokość środków przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na programy dla młodzieży z grup ryzyka	32 070,00	48 522,53	44 936,00

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Szczególną grupę odbiorców wszelkich działań profilaktycznych oferowanych przez samorządy gminne stanowią dzieci i młodzież z rodzin z problemem alkoholowym. W 2018 roku z kolonii i obozów z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym skorzystało 278 (364 osób w roku 2017 - spadek o 23,6%), a wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na organizację kolonii i obozów wyniosła 137 685,00 zł o 10,5% mniej w odniesieniu do 2017 roku. W 2018 roku w koloniach i obozach z programem zajęć profilaktycznych uczestniczyło 4 116 osób (mniej o 11,7% w odniesieniu do roku 2017), a wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na ww. kolonie i obozy wyniosła 1 272 724,50 zł (tabela 13).

Tabela 13. Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym- liczba uczestników	582	364	278
	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na w/w kolonie i obozy (w zł)	259 024,11	153 852,00	137 685,00
2	Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych – liczba uczestników	4 309	4 664	4 116
	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin na w/w kolonie i obozy (w zł)	1 277 332,34	1 541 194,34	1 272 724,50

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

W 2018 roku programy interwencyjno-profilaktyczne dla młodzieży „eksperymentującej” z substancjami psychoaktywnymi, w tym z alkoholem, realizowane były w 3 gminach. Łącznie uczestniczyło w nich 179 uczniów, 19 nauczycieli oraz 29 rodziców.

Tabela 14. Programy interwencyjno-profilaktyczne dla młodzieży eksperymentującej z substancjami psychoaktywnymi, w tym z alkoholem.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2018
1	Liczba gmin, które zorganizowały programy interwencyjno-profilaktyczne dla młodzieży z problemami alkoholowymi	5	3	3
	Liczba uczestniczących w ww. programach uczniów	595	224	179
2	Liczba uczestniczących w ww. programach nauczycieli, wychowawców	14	10	19
	Liczba uczestniczących w ww. programach rodziców	29	b.d.	29

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

3.6. Nietrzeźwość w miejscach publicznych

Definicję stanu nietrzeźwości określa art. 115 § 16 Kodeksu karnego. Zgodnie z tym przepisem zachodzi on, gdy:

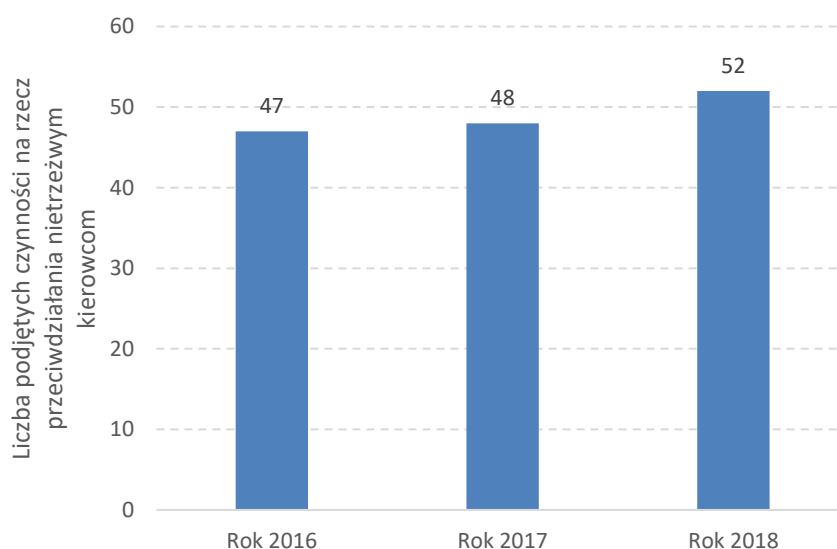
1. Zawartość alkoholu we krwi przekracza 0,5 promila albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość;
2. Zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza przekracza 0,25 mg albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość.

W 2018 roku na terenie województwa świętokrzyskiego zatrzymano 103 osoby poniżej 18 roku życia będących pod wpływem alkoholu i umieszczono je w policyjnych izbach dziecka lub odwieziono do domów rodzinnych – **mniej o 53,4%** w odniesieniu do roku 2017. Liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych wyniosła 5 088, a liczba osób nietrzeźwych przewiezionych do izby wytrzeźwień w innej gminie wyniosła 241 osób. Szczegółowe dane ukazuje tabela 15.

Tabela 15. Działania gmin w zakresie nietrzeźwości w miejscach publicznych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba nietrzeźwych osób poniżej 18 roku życia zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub dowiezionych do domów rodzinnych	113	221	103
Liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych	4 534	5 040	5 088
Liczba osób nietrzeźwych przewiezionych do izby wytrzeźwień w innej gminie	248	175	241

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Wykres 17. Działania gmin na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Samorządy gminne angażują się w działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców. Liczba gmin, które prowadziły akcje tego typu w 2018 roku wyniosła 52 – o 4 więcej w porównaniu do roku 2017 (wykres 17).

Najważniejsze formy podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców realizowane w 2018 roku przez samorządy gminne to:

- prowadzono edukację społeczną na temat bezpieczeństwa na drogach (poprzez wydawanie ulotek, plakatów, udział w kampaniach lokalnych na rzecz bezpieczeństwa na drogach),
- współpracowano z Policją w ramach policyjnych akcji (np. Akcja Trzeźwy poranek, Akcja Znicz itp.),
- Policja informowała gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych o powtarzających się przypadkach kierowania pojazdami przez nietrzeźwych kierowców.

3.7. Edukacja publiczna oraz współpraca z innymi samorządami

Prowadzenie i wspieranie edukacji publicznej w zakresie problemów alkoholowych należy do zadań nałożonych na samorządy gminne. Mają one na celu zwiększenie podstawowej wiedzy o działaniach napojów alkoholowych i popularyzowanie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu dla życia rodzinnego oraz społecznego.

W 2018 roku 60 samorządów gminnych prowadziło działania z zakresu edukacji publicznej – było to mniej niż w 2017 roku, kiedy działania tego typu realizowane były przez 67 samorządów gminnych (tabela 16).

Tabela 16. Działania gmin w zakresie edukacji publicznej.

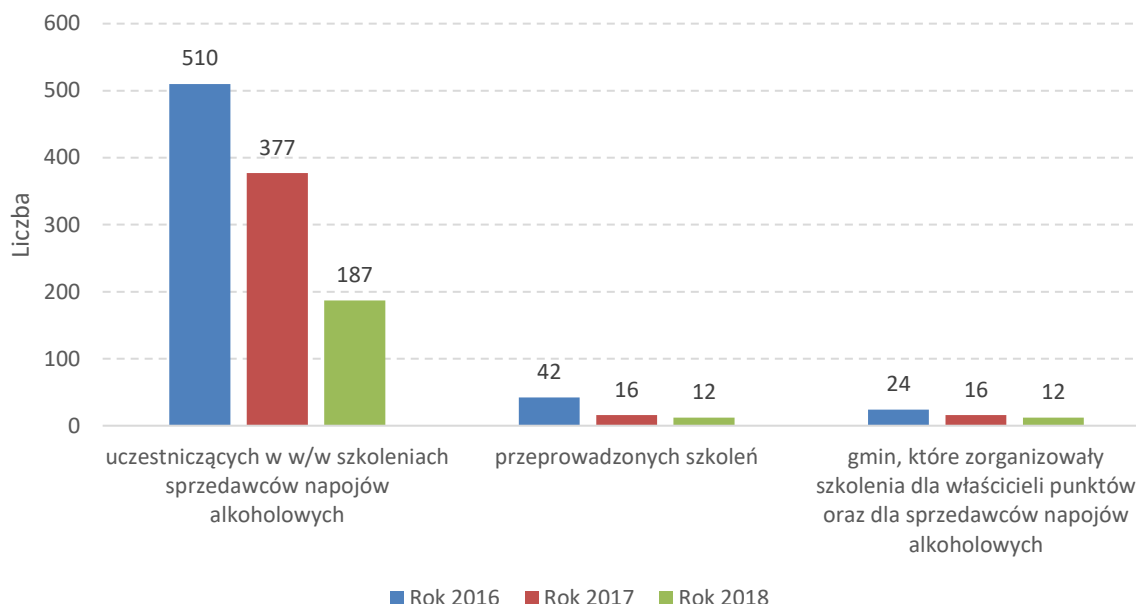
Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba gmin, które prowadziły działania z zakresu edukacji publicznej	68	67	60
Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetów gmin, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na działania z zakresu edukacji publicznej	445 266,35	467 550,89	426 815,60

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Najważniejsze formy podejmowanych działań edukacyjnych realizowane w 2018 roku:

- lokalne kampanie telewizyjne, radiowe, prasowe,
- plakaty i ulotki,

- wydawanie czasopism, biuletynów, książek,
- prowadzenie strony internetowej,
- festyny, imprezy profilaktyczne,
- aktywny współdział w regionalnych kampaniach społecznych – organizowanie debat, współpraca z mediami.

Wykres 18. Szkolenia dla właścicieli punktów oraz dla sprzedawców napojów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Na terenie województwa świętokrzyskiego na przestrzeni lat 2016-2018 organizowano szkolenia dla właścicieli punktów oraz dla sprzedawców napojów alkoholowych. W 2018 roku w 12 gminach zorganizowano 12 szkoleń z liczbą uczestników 187. W monitorowanym roku nastąpił spadek liczby gmin (o 4), które były organizatorem szkoleń. Odnotowano także spadek liczby przeprowadzonych szkoleń (o 4), co w konsekwencji prowadzi do zmniejszenia liczby uczestników szkoleń o 50,4% (wykres 18).

W ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych gminy mogą podjąć wspólne działania na rzecz przeciwdziałania i profilaktyki problemów alkoholowych wraz z innymi gminami, samorządem powiatowym, samorządem województwa, organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi.

W 2018 roku 32 gminy współpracowały z innymi samorządami gminnymi – wzrost o 6 w stosunku do 2017 roku (tabela 17).

Tabela 17. Współpraca między gminami w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba gmin, które współpracowały z innymi gminami w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	28	26	32

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Najważniejsze obszary współpracy realizowane w 2018 roku między gminami a innymi samorządami gminnymi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

- leczenie uzależnienia od alkoholu,
- profilaktyka szkolna i środowiskowa,
- pomoc dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym,
- pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- edukacja publiczna (kampanie społeczne, wydawnictwa),
- badania naukowe, sondaże i analizy,
- szkolenia i konferencje.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2018 roku 37 samorzady gminne współpracowały w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z samorządami powiatowymi - mniej o 7 w stosunku do 2017 roku.

Tabela 18. Współpraca między gminami a samorządem powiatu w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba gmin, które współpracowały z samorządem powiatu w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	44	44	37

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Najważniejsze obszary współpracy realizowane w 2018 roku między gminami a samorządem powiatu w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

- leczenie uzależnienia od alkoholu,
- profilaktyka szkolna i środowiskowa,
- pomoc dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym,

- pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- edukacja publiczna (kampanie społeczne, wydawnictwa),
- badania naukowe, sondaże i analizy,
- szkolenia i konferencje.

W 2018 roku 41 samorządów gminnych współpracowało z samorządem województwa w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, bez zmian w odniesieniu do roku 2017.

Tabela 19. Współpraca między gminami a samorządem województwa w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba gmin, które współpracowały z samorządem województwa w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	48	41	41

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Najważniejsze rodzaje współpracy między gminami a samorządem województwa w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku:

- współpraca merytoryczna (np. wymiana informacji, konsultacje),
- finansowanie/dofinansowanie działań,
- organizacja wspólnych przedsięwzięć,
- tworzenie wspólnych zespołów problemowych w następujących obszarach:
  - leczenie uzależnienia od alkoholu,
  - profilaktyka szkolna i środowiskowa,
  - pomoc dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym,
  - pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym,
  - przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
  - edukacja publiczna (kampanie społeczne, wydawnictwa),
  - badania naukowe, sondaże i analizy,
  - szkolenia i konferencje.

W ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku 41 samorządy gminne podjęły współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi (o 8 mniej niż w roku 2017).

Tabela 20. Współpraca między gminami a organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba gmin, które współpracowały z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	52	49	41

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Odnotowano następujące rodzaje współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku:

- zlecenie do realizacji zadań,
- wymiana informacji, konsultacje, inicjowanie działań,
- organizacja wspólnych przedsięwzięć,
- tworzenie wspólnych zespołów problemowych w następujących obszarach:
  - leczenie uzależnienia od alkoholu,
  - profilaktyka szkolna i środowiskowa,
  - pomoc dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym,
  - pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym,
  - przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
  - edukacja publiczna (kampanie społeczne, wydawnictwa),
  - badania naukowe, sondaże i analizy,
  - szkolenia i konferencje.

Gminy mają możliwość podjęcia współpracy ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W 2018 roku w województwie świętokrzyskim tego typu współpracę podjęło 26 samorządów gminnych tj. o 67,5% mniej niż w 2017 roku (tabela 21).

Tabela 21. Współpraca między gminami a stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba gmin, które współpracowały ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	32	80	26

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Odnotowano następujące rodzaje współpracy ze stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku:

- zlecenie do realizacji zadań,
- wymiana informacji, konsultacje, inicjowanie działań,
- organizacja wspólnych przedsięwzięć, zespołów problemowych w następujących obszarach:
  - leczenie uzależnienia od alkoholu,
  - profilaktyka szkolna i środowiskowa,
  - pomoc dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym,
  - pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym,
  - przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
  - edukacja publiczna (kampanie społeczne, wydawnictwa),
  - badania naukowe, sondaże i analizy,
  - szkolenia i konferencje.

W 2018 roku 14 samorządów gminnych prowadziło badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – o 6 gmin więcej niż w 2017 roku.

Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na przeprowadzenie badań, sondaży itp. w 2018 roku wyniosła 33 190,00 zł i zwiększyła się o 61,1% w stosunku do 2017 roku (tabela 22).

Tabela 22. Badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zrealizowane na terenie gmin województwa świętokrzyskiego.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba gmin, które prowadziły badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	8	8	14
Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na przeprowadzenie badań, sondaży itp. (w zł)	64 135,77	20 599,00	33 190,00

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych realizowane w 2018 roku:

- diagnoza stanu problemów alkoholowych w gminie – obejmująca różne aspekty problemów,
- diagnoza problemów alkoholowych wśród młodzieży szkolnej,
- badania dotyczące rozmiarów konsumpcji napojów alkoholowych wśród osób dorosłych,
- badania dotyczące postaw i opinii społecznej nt. problemów alkoholowych,
- badania dotyczące przemocy w rodzinie,
- inne.

3.8. Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

W 2018 roku w regionie na finansowanie zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych przeznaczono w sumie 12 774 551,46 zł; w roku 2017 na te same cele wydatkowano 13 435 044,97 zł; kwota ta była mniejsza o 4,9%. Wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na funkcjonowanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku wyniosła 2 484 786,40 zł – wyższa o 4,7% niż w roku 2017 (2 374 334,96 zł). Samorzady gminne na dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych w 2018 roku przekazały kwotę w wysokości: 1 393 126,88 zł, o 11,7% mniejszą w odniesieniu do 2017 roku (1 578 508,29 zł). W 2018 roku również wysokie kwoty przeznaczono na organizację kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym - 1 272 724,50 zł; w roku 2017 na ten cel przeznaczono 1 541 194,34 zł, o 17,4% więcej.

Tabela 23. Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	funkcjonowanie punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin	1 877 124,73	1 153 061,56	1 095 234,90
2	działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	654 666,00	479 540,17	519 867,31
3	realizację rekomendowanych programów profilaktycznych	146 746,71	189 664,67	238 380,55
4	na realizację innych niż rekomendowane programy profilaktyczne	902 570,12	894 310,63	913 574,03
5	realizację programów interwencyjno–profilaktycznych dla młodzieży z problemami alkoholowymi	85 085,56	475 636,41	brak danych
6	dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych	1 334 944,09	1 578 508,29	1 393 126,88
7	działalność miejsc pomocy specjalistycznej	351 419,54	667 271,84	782 974,45
8	działalność miejsc pomocy opiekuńczej	2 071 273,09	1 690 582,38	1 624 574,50
9	działalność miejsc pracy podwórkowej	109 193,00	138 401,26	185 811,06
10	kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	259 024,11	153 852,00	137 685,00
11	kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	1 277 332,34	1 541 194,34	1 272 724,50
12	działania z zakresu dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo–wychowawczych i socjoterapeutycznych	124 584,85	220 351,08	155 798,26
13	funkcjonowanie gminnych komisji	2 093 631,80	2 374 334,96	2 484 786,40
14	szkolenia członków gminnych komisji	77 842,98	109 391,12	78 015,73
15	inne szkolenia	57 594,58	52 676,91	27 114,61
16	działania z zakresu edukacji publicznej	445 266,35	467 550,89	426 815,60
17	przeprowadzenie badań, sondaży, diagnoz, ekspertyz, itp.	64 135,77	20 599,00	33 190,00
18	izb(y) wytrzeźwień	0,00	7 000,00	brak danych
19	zajęcia reintegracji zawodowej i społecznej prowadzone w Centrach Integracji Społecznej	903 700,00	924 999,00	922 524,00
20	Kluby Integracji Społecznej	0,00	brak danych	2 932,34
21	na działalność telefonów zaufania ze środków gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	58 363,43	53 169,16	26 162,01
22	na finansowanie grup samopomocowych (AA, kluby i stowarzyszenia abstynenckie, DDA, AL-ANON, AL-ATEEN)	518 379,62	449 478,21	453 259,33
	SUMA	9 919 929,97	13 435 044,97	12 774 551,46

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.

Koszt realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych to kwota w wysokości 238 380,55 zł, co stanowi zaledwie 20,7% wydatkowanych przez gminy środków w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Znacznie częściej gminy realizują inne niż rekomendowane programy profilaktyczne - na ten cel przeznaczyły kwotę 913 574,03 zł.

4. Naruszenie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu

Spożywanie alkoholu może wiązać się z wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi i społecznymi. Wynika to z psychoaktywnej funkcji tej substancji. Nadużywanie napojów alkoholowych zawsze wiąże się z ryzykiem powstania problemów naruszania prawa. W zależności od okoliczności picia oraz postępowania pijącego, ryzyko to może się znacznie zwiększać bądź zmniejszać.

Nietrzeźwość uczestników ruchu drogowego jest jednym z najistotniejszych czynników zwiększających zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Alkohol jest używką, która w sposób jednoznaczny wpływa negatywnie na cechy psychomotoryczne człowieka, powodując zmiany w postrzeganiu, ocenie zjawisk, sposobie i szybkości reagowania na bodźce, a tym samym przejściowo ograniczając zdolność do precyzyjnej obsługi maszyn i urządzeń mechanicznych. Odnosi się to także do czynności kierowania pojazdami.

Przepisy prawne obowiązujące w Polsce nie wymagają absolutnej trzeźwości od kierujących pojazdami, lecz określają dwie progowe ilości alkoholu w organizmie, nazywane:

- stanem po użyciu alkoholu (dawniej – stanem wskazującym na użycie alkoholu),
- stanem nietrzeźwości.

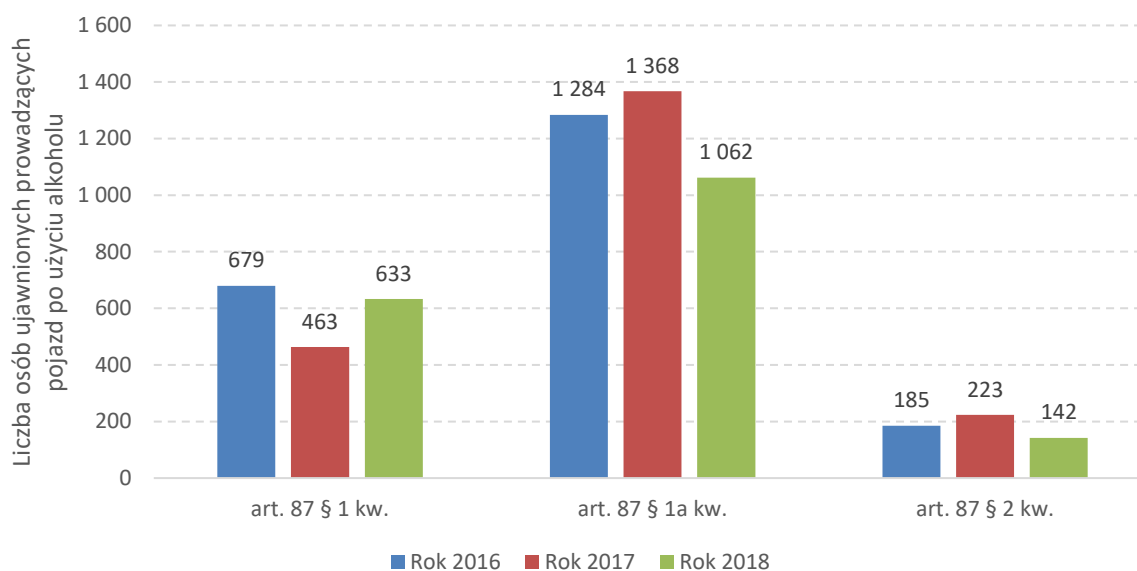
Stan po użyciu alkoholu jest definiowany przez prawo jako stan, w którym zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do stężenia we krwi od 0,2‰ do 0,5‰ promila alkoholu lub wydychanym powietrzu od 0,1 do 0,25 mg alkoholu w 1 dm³ powietrza.

Stan nietrzeźwości natomiast zachodzi wówczas, gdy zawartość alkoholu w organizmie kierującego wynosi lub prowadzi do stężenia we krwi: powyżej 0,5‰ alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³ powietrza³.

---

³ Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r., Dz. U. z 2018 r. poz. 2137, 2244, z 2019 r. poz. 730, 1818

Kierowanie pojazdem mechanicznym w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym przez osobę będącą w stanie po użyciu alkoholu stanowi wykroczenie, określone w artykule 87 Kodeksu Wykroczeń. Art. 87 § 1 kw. mówi, iż osoba znajdująca się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega karze aresztu lub grzywny nie niższej niż 50 zł⁴.

Wykres 19. Liczba osób ujawnionych prowadzących pojazd po użyciu alkoholu (0,2‰ - 0,5‰).

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

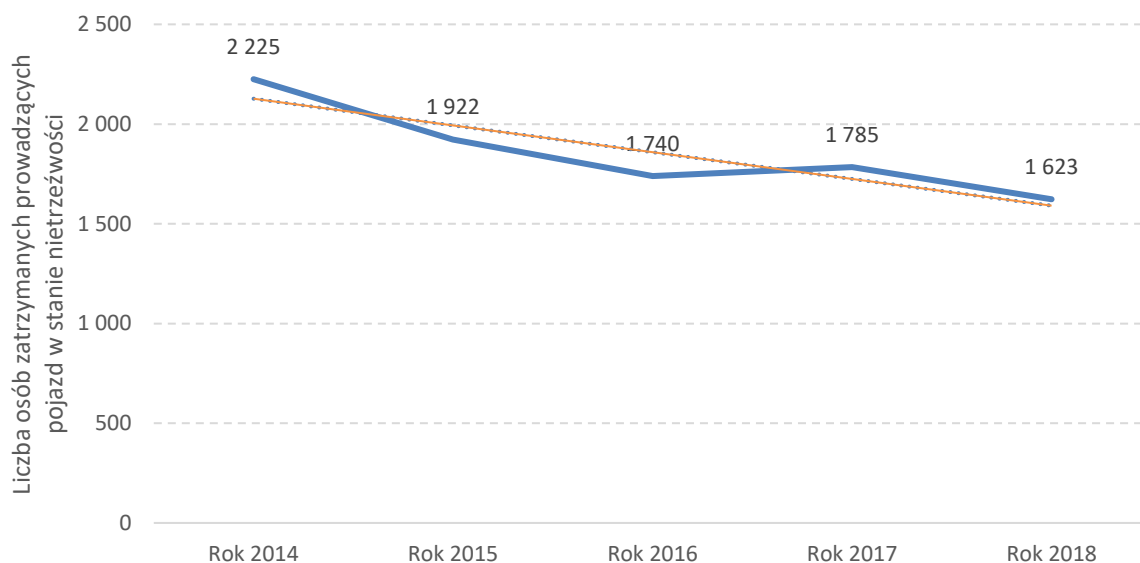
W 2018 roku zarejestrowano 36,7% wzrost liczby mieszkańców województwa łamiących art. 87 § 1 kw. (w 2017 roku – 463, w 2018 roku – 633 osoby).

Odwrotną sytuację odnotowano w przypadku naruszenia prawa o którym mówi art. 87 §1a kw. (kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu inny pojazd niż określony w art. 87§1 kw. podlega karze aresztu lub grzywny nie niższej niż 50 zł). W 2018 roku wykroczeń z art. 87§1a kw. odnotowano w liczbie 1 062 (osób będących w stanie nietrzeźwości, tj. powyżej 0,5‰), mniej o 22,4% w stosunku do 2017 roku.

Według art. 87 §2 kw. osoba znajdująca się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu inny pojazd niż określony w art. 87 §1 kw., podlega karze aresztu do 14 dni albo karze grzywny. W 2018 roku 142 osoby naruszyło przepisy zawarte w art. 87 §2 kw. – spadek w odniesieniu do 2017 roku o 36,3%. Szczegółowy obraz danych prezentuje powyższy wykres 19.

⁴ Ustawa Kodeks wykroczeń z dnia 20 maja 1971 r., Dz. U. 1971 Nr 12 poz. 114

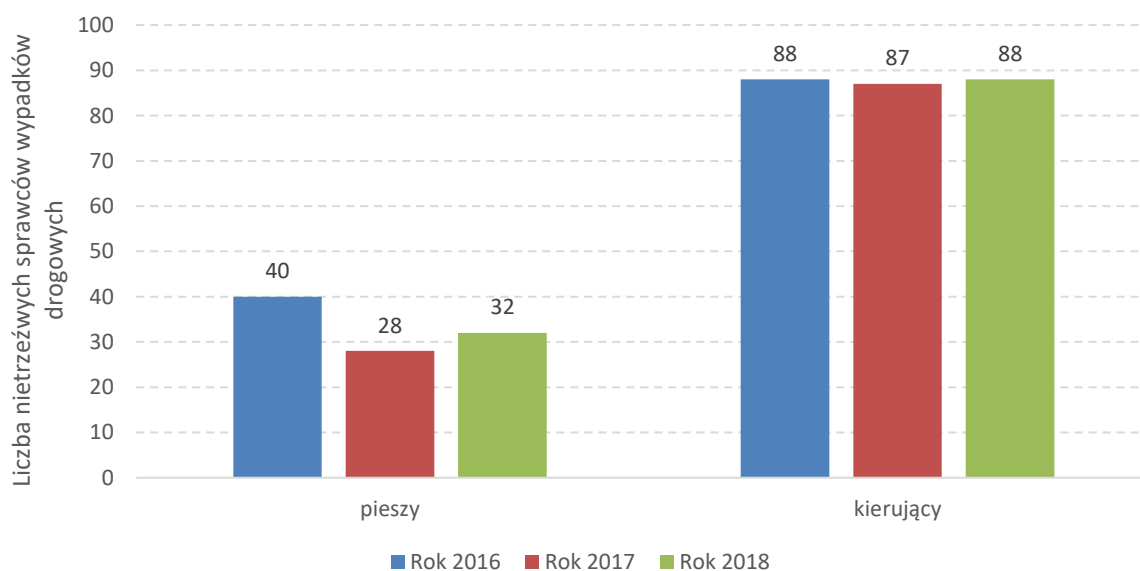

Wykres 20. Liczba osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

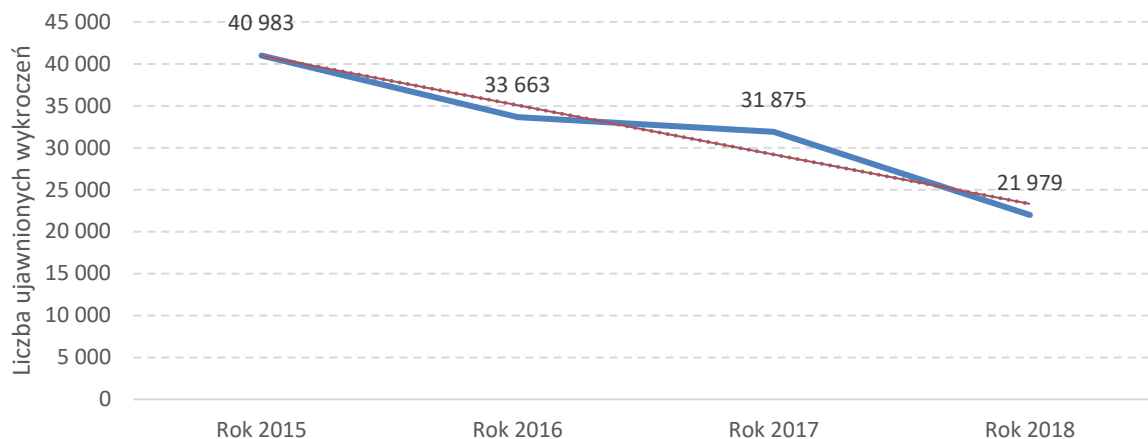
Prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu jest jednym z głównych czynników sprawczych wypadków drogowych. Liczba osób zatrzymanych przez funkcjonariuszy świętokrzyskiej Policji, którzy w 2018 roku prowadzili pojazd w stanie nietrzeźwości, łamiąc tym samym art. 178a § 1 kk. wyniosła 1 623. **Na przestrzeni lat 2014-2018 odnotowano spadek liczby osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości** co obrazuje wykres 20. Jedynie w 2017 roku odnotowano nieznaczny wzrost (o 2,6%) zatrzymanych osób nietrzeźwych w odniesieniu do 2016 roku.

Wykres 21. Liczba wypadków drogowych, których sprawcami były osoby nietrzeźwe, w tym pieszy i kierujący.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

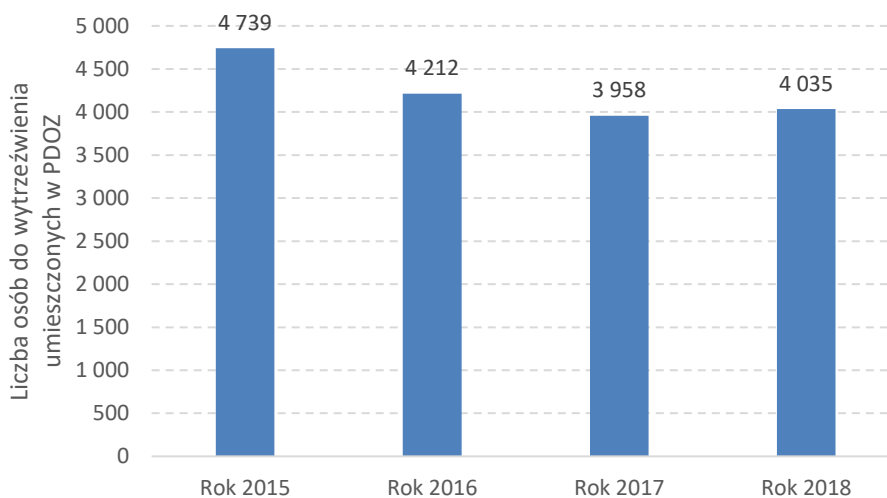
W latach 2016-2018 obserwujemy zbliżoną ilość liczby wypadków drogowych, których sprawcami były osoby nietrzeźwe kierujący. Znacznie częściej sprawcą wypadku jest osoba kierująca pojazd pod wpływem alkoholu niż piesza osoba nietrzeźwa. W 2018 roku odnotowano 88 wypadków drogowych których sprawcami byli nietrzeźwi kierowcy, tj. o 1 wypadek więcej niż w roku 2017. W tym samym okresie liczba wypadków drogowych spowodowanych przez pieszych, którzy doprowadzili do wypadków wyniosła 32 tj. o 4 wypadki więcej niż w 2017 roku (wykres 21).

Wykres 22. Liczba ujawnionych wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

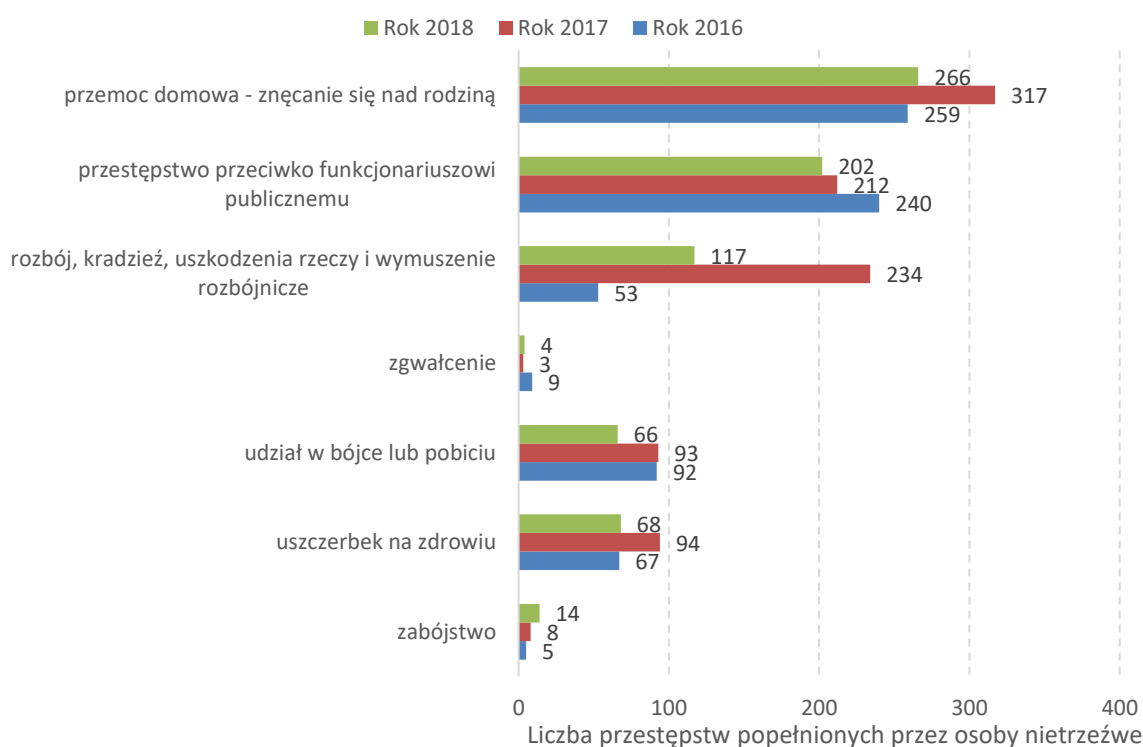
Na przestrzeni lat 2015-2018 odnotowano sukcesywny spadek liczby ujawnionych wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Według danych policyjnych w 2018 roku ujawniono 21 979 wykroczeń. Liczba ta zmniejszyła się o 31,0% w stosunku do roku 2017, w którym ujawniono 31 875 wykroczenia (wykres 22).

Wykres 23. Liczba osób do wytrzeźwienia umieszczonych w PDOZ.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (PDOZ) to specjalnie wydzielone pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji, odpowiednio usytuowane, wyposażone i chronione, w których umieszczane są osoby zatrzymane i doprowadzone w celu wytrzeźwienia. W województwie świętokrzyskim w latach 2015-2017 odnotowano tendencję spadkową liczby osób umieszczonych w ww. placówkach do wytrzeźwienia. W 2018 roku w PDOZ umieszczono 4 035 nietrzeźwych osób, o ponad 1,9% więcej niż w 2017 roku, w którym dla porównania umieszczono 3 958 osób (wykres 23).

Wykres 24. Liczba przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe (wg wybranych kategorii przestępstw).

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z KWP w Kielcach.

W 2018 roku odnotowano wzrost o 23,3% liczby przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe, gdzie łączna liczba przestępstw wyniosła 727, w roku 2017 liczba ta wyniosła 961. Najczęstszą formą przestępstwa popełnianego w latach 2016-2018 była przemoc domowa – znęcanie się nad rodziną, gdzie najwyższy poziom tego typu przestępstw odnotowano w 2017 roku (317), kolejnym równie często popełnianym przestępstwem jest wykroczenie przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu (202 w 2018 roku). Wybrane grupy aktów przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe prezentuje wykres 24.

5. Wybrane dane z lecznictwa odwykowego województwa świętokrzyskiego

W poniższym rozdziale przeanalizowane zostaną dane Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, pochodzące z corocznych sprawozdań przekazywanych przez placówki leczenia uzależnienia od alkoholu z województwa świętokrzyskiego do Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii⁵.

5.1. Pacjenci zobowiązani do leczenia i leczeni w placówkach uzależnienia od alkoholu

W 2018 roku łączna liczba osób leczonych w województwie świętokrzyskim z powodu zaburzeń wynikających z używania alkoholu wyniosła 8 752 osób, tj. **o 5,1% osób więcej niż w roku 2017, w którym liczba ta wyniosła 8 328 osoby.**

Liczba uzależnionych pacjentów, zarejestrowanych w różnych typach placówek w 2018 roku zwiększyła się o 7,5%, w poradniach zarejestrowanych było 4 760 uzależnionych pacjentów. Podobną sytuację zarejestrowano w przypadku Oddziałów Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (OLAZA) gdzie w 2018 roku liczba uzależnionych pacjentów była większa o 1,9% w odniesieniu do 2017 roku.

Na przestrzeni lat 2015-2017 odnotowano spadek liczby pacjentów leczonych w Dziennych Oddziałach Terapii Uzależnienia od Alkoholu (DOTUA 380 w 2017 roku, 360 w 2018 roku) i Całodobowych Oddziałach Terapii Uzależnienia od Alkoholu (COTUA 1 760 w 2017, 1745 w 2018 roku), w których w 2017 roku zarejestrowano nieznacznie mniej pacjentów niż w latach poprzednich.

Tabela 24. Liczba pacjentów uzależnionych zarejestrowanych ogółem w różnych typach placówek.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Poradnie	5 079	4 429	4 760
DOTUA	383	380	360
COTUA	1 814	1 760	1 745
OLAZA	1 846	1 759	1 792
Hostele	b.d.	b.d.	95
Razem	9 122	8 328	8 752

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

⁵ Dane zostały przekazane do ROPS w dn. 13.11.2019 roku z Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia przy Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy .

Wzrosła liczba pacjentów leczonych z powodu uzależnienia od alkoholu, w przypadku osób w wieku do 18 lat. W 2018 roku wśród pacjentów do 18 roku życia odnotowano 29 osoby – wzrost o 2 osoby w odniesieniu do 2017 roku. Wśród pacjentów uzależnionych od alkoholu w wieku 19-29, w wieku 30-64 i w wieku 65 i więcej obserwujemy tendencje malejące (spadek pacjentów uzależnionych o 7,4% w odniesieniu do roku poprzedniego).

Tabela 25. Liczba pacjentów uzależnionych od alkoholu, według wieku.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
do lat 18	23	27	29
19-29	990	823	502
30-64	7 685	7 118	3 946
65 i więcej	509	477	283
Razem	9 207	8 445	4 760

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

W grupie pacjentów zobowiązanych do leczenia znajdują się osoby mające orzeczone przez Sąd rodzinny zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, którzy skierowani zostali do placówek leczenia uzależnienia od alkoholu.

W 2018 roku liczba wszystkich pacjentów zobowiązanych do leczenia przez Sąd wyniosła 1 558 osób (wzrost o 14,1% w stosunku do roku poprzedniego), w tym 39,0% osób podjęło leczenie, a z grupy pacjentów którzy podjęli leczenie 32,5% ukończyło program podstawowy (tabela 26).

Tabela 26. Pacjenci zobowiązani do leczenia.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Wszystkie osoby skierowane przez sąd	1 521	1 365	1 558
Osoby zobowiązane, które podjęły leczenie	755	935	607
Osoby, które podjęły leczenie i ukończyły program podstawowy	306	211	197

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

Wśród wszystkich osób skierowanych na leczenie przez Sąd, największa liczba pacjentów podjęła terapię w poradniach w roku 2018 z liczbą 1 010 osób. Następnie osoby skorzystały z oferty Całodobowych Oddziałów Terapii Uzależnienia od Alkoholu (COTUA) - 406 pacjentów, Dziennych Oddziałów Terapii Uzależnienia od Alkoholu (DOTUA) z liczbą 91 pacjentów.

Najmniej osób zobowiązanych zostało do leczenia przez Sąd z hosteli. Szczegółowe zestawienie zawarte zostało w tabeli 27.

Tabela 27. Pacjenci zobowiązani do leczenia przez Sąd według typów placówek.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Poradnie	5 079	4 429	1 010
DOTUA	383	380	91
COTUA	1 814	1 760	406
Hostele	b.d.	b.d.	51
Razem	7 276	6 569	1 558

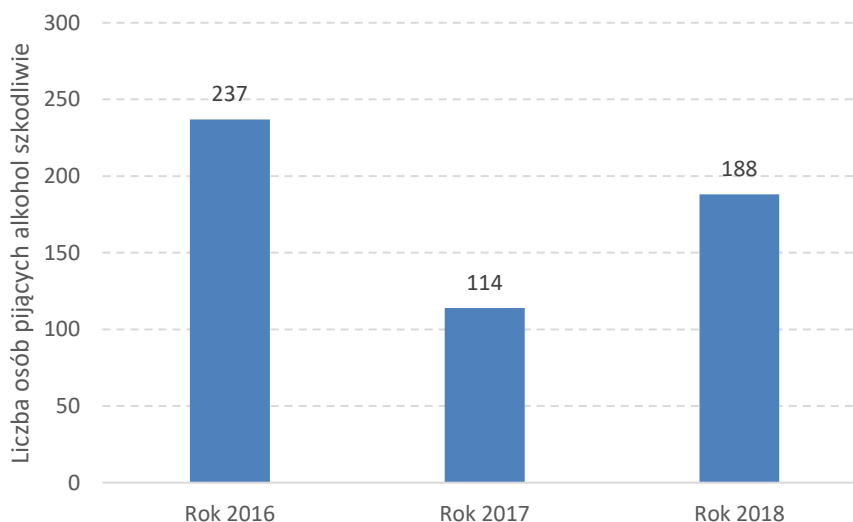
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

Jak wynika z danych Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy w 2018 roku odnotowujemy spadek liczby osób zobowiązanych przez Sąd do leczenia odwykowego stacjonarnego, których postanowienia wpłynęły do szpitala.

5.2. Osoby pijące alkohol szkodliwie

Picie szkodliwe to sposób przyjmowania substancji psychoaktywnej, który wywołuje szkody zdrowotne, somatyczne lub psychiczne. Często spotykane choroby związane z piciem alkoholu to np. poalkoholowe uszkodzenia wątroby, ostre zapalenie trzustki, zaburzenia wchłaniania, zaburzenia rytmu serca, nadciśnienie.

Według danych Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji. Ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek ze spożywaniem alkoholu. Alkohol działa szkodliwie na niemal wszystkie tkanki i narządy.

Wykres 25. Osoby pijące alkohol szkodliwie.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

W 2018 roku nastąpił wzrost liczby osób leczonych o 64,9% w odniesieniu do roku poprzedniego, u których zdiagnozowano spożywanie alkoholu w sposób szkodliwy.

5.3. Osoby uzależnione od alkoholu i innych substancji

Uzależnienie od alkoholu to choroba, w której picie alkoholu jest następstwem szkodliwego spożywania alkoholu, picie dominuje nad innymi zachowaniami, które niegdyś były dla osoby pijącej ważniejsze. Skutki uzależnień nie ograniczają się jedynie do ograniczeń fizycznych czy psychicznej degradacji samego alkoholika, wręcz dotyczą wszystkich osób, które żyją, pracują czy przyjaźnią się z uzależnionym (tzw. współuzależnieni).

Leczenie odwykowe w Polsce jest bezpłatne, nawet dla osób nieubezpieczonych. Za finansowanie leczenia odwykowego odpowiada Narodowy Fundusz Zdrowia. Mimo systematycznego wzrostu środków przeznaczanych na ten cel, ciągle nie są zaspokojone realne potrzeby.

W 2018 roku odnotowano 6,7% wzrost liczby pacjentów będących członkami rodzin osób pozostających w bliskich relacjach z osobami uzależnionymi, która wyniosła 893 osób ogółem, z czego kobiety stanowiły 91,7% (tabela 28).

Tabela 28. Pacjenci będący członkami rodzin osób pozostających w bliskich relacjach z osobami uzależnionymi.

Rok 2016			Rok 2017			Rok 2018		
Ogółem	kobiety	% kobiet	Ogółem	kobiety	% kobiet	Ogółem	kobiety	% kobiet
932	842	90,3%	837	754	90,1%	893	819	91,7%

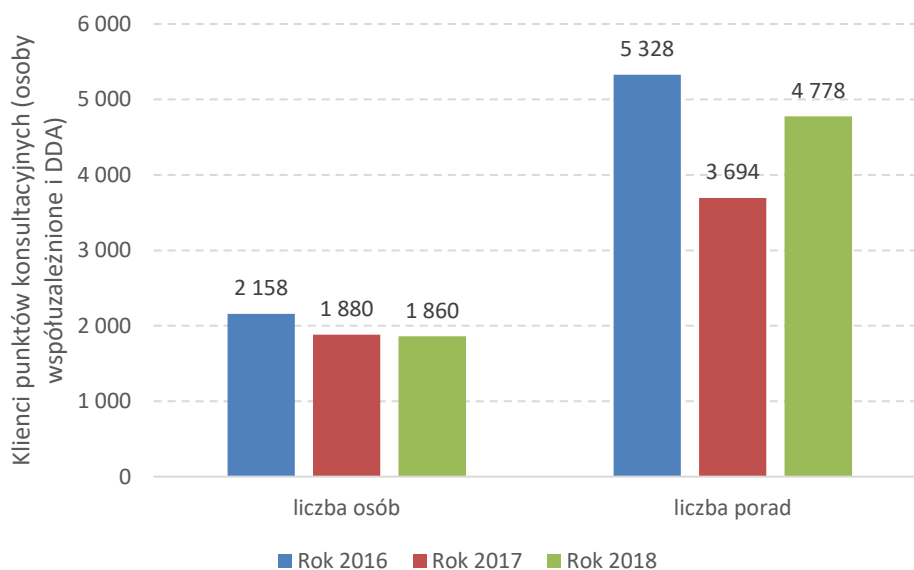
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.4. Dzieci i młodzież z rodzin alkoholowych

Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym żyją w ciągłym stresie, napięciu, chaosie, poczuciu niepewności oraz doświadczają wielu traumatycznych przeżyć. Brak im poczucia bezpieczeństwa, wsparcia, często przeżywają smutek, lęk, strach i samotność, co powoduje wiele problemów emocjonalnych.

U niektórych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym rozwija się w dorosłym życiu tzw. Syndrom DDA (Dorosłe Dziecko Alkoholika). Jego istotą jest utrwalenie i powtarzanie w dorosłym życiu schematów - zachowań nabytych w dzieciństwie, które wtedy pomagały a teraz powodują problemy w kontaktach z innymi ludźmi i samym sobą. Niektóre z problemów jakie mają dorosłe dzieci alkoholików to: poczucie niższej wartości, poczucie osamotnienia, lęk przed zmianą, przeżywanie silnych lęków przy braku realnych zagrożeń, trudności w relacjach z autorytetami, brak zdolności do zachowań spontanicznych, potrzeba

kontrolowania siebie i innych, trudności w budowaniu satysfakcjonujących związków z innymi ludźmi, lęk przed odrzuceniem, brak akceptacji siebie oraz niezdolność do odczuwania swoich potrzeb.

Wykres 26. Dorośli członkowie rodzin osoby z problemem alkoholowym korzystający ze wsparcia (w tym współuzależnione i z syndromem DDA).

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z PARPA.

W 2018 roku w województwie świętokrzyskim z usług punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym korzystało 1 860 osób będących członkami rodzin osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnione i z syndromem DDA). **Punkty konsultacyjne w 2018 roku udzieliły 4 778 porad dla osób współuzależnionych z syndromem DDA, o 29,3% więcej w odniesieniu do 2017 roku** (wykres 26).

5.5. Przyjmowanie do leczenia osób o różnych dysfunkcjach zdrowotnych

W leczeniu uzależnienia od alkoholu nie występują ograniczenia wynikające z braku ubezpieczenia. Osoby pijące szkodliwie i uzależnione od alkoholu oraz ich rodziny mają prawo, na podstawie zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (art. 21 ust. 3 i 23 ust. 1), do bezpłatnego leczenia w placówkach leczenia uzależnienia od alkoholu.

Z danych WOTUW osoby uzależnione od alkoholu o różnych dysfunkcjach zdrowotnych w województwie świętokrzyskim najczęściej korzystają z usług Poradni Leczenia Uzależnień, następnie z Dziennych Oddziałów Terapii Uzależnień od Alkoholu.

W 2018 roku z wsparcia placówek leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim korzystały osoby o następujących dysfunkcjach zdrowotnych lub społecznych: bezdomni, przewlekle chorzy somatycznie, poruszający się samodzielnie, z podwójną diagnozą, upośledzeni umysłowo w stopniu lekkim. Szczegółowe dane liczby osób przyjmowane do leczenia o różnych dysfunkcjach zdrowotnych w latach 2016-2018 zawiera poniższa tabela 29.

Tabela 29. Osoby przyjmowane do leczenia o różnych dysfunkcjach zdrowotnych.

Wyszczególnienie	Poradnie			COTUA			DOTUA			OLAZA			Hostele		
	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
niewidomi	4	6	5	1	1	0	1	1	1	1	1	1	-	-	0
głusi	2	3	2	1	1	1	-	-	0	1	1	1	-	-	0
niedosłyszący	11	13	12	2	2	2	3	3	3	1	1	1	1	1	1
na wózkach	12	14	14	1	2	1	3	4	4	1	1	1	-	-	0
upośledzeni umysłowo w stopniu lekkim	13	16	15	2	2	2	3	4	4	1	1	1	1	1	1
upośledzeni umysłowo w stopniu umiarkowanym	9	10	13	1	1	1	3	3	3	-	1	1	-	-	0
z organicznymi zaburzeniami psychicznymi w stopniu lekkim	13	15	14	2	2	2	2	4	3	1	1	1	-	1	1
z ograniczonymi zaburzeniami psychicznymi w stopniu umiarkowanym	10	12	13	1	1	1	2	2	2	1	1	1	-	-	0
z podwójną diagnozą	14	17	16	2	2	2	3	4	4	1	1	1	-	2	0
przewlekle chorzy somatycznie, poruszający się samodzielnie	13	17	16	1	2	2	2	4	3	1	1	1	1	2	2
nosiciele chorób zakaźnych(HIV,HC V...)	12	15	12	2	2	2	3	4	3	1	1	1	1	2	2
niepiszący	12	16	14	2	2	1	3	4	4	1	1	1	-	2	1
nieczytający	12	16	14	1	1	1	3	4	4	1	1	1	-	2	1
bezdomni	13	17	16	2	2	2	3	4	4	1	1	1	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.6. Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim

Leczenie osób uzależnionych od alkoholu mogą prowadzić tylko podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą w rodzaju świadczenia stacjonarnego i całodobowego oraz ambulatoryjnego (w tym dziennego). Leczenie uzależnienia jest dobrowolne, z wyjątkiem sytuacji sądowego zobowiązania do leczenia.

W 2018 roku liczba poradni i oddziałów dziennych leczenia uzależnienia od alkoholu poszczególnych typów, wg informacji przekazanych przez NFZ oraz wg danych gromadzonych przez WOTUW, w odniesieniu do roku poprzedniego utrzymuje się na niezmiennym poziomie (tabela 30).

W województwie świętokrzyskim funkcjonuje: 21 Poradni Leczenia Uzależnień, 4 Dzielne Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu, 2 Całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu, 1 Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych, 2 Hostele dla osób uzależnionych od alkoholu.

Tabela 30. Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim.

Wyszczególnienie	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Poradnie	21	21	21
DOTUA	3	4	4
COTUA	2	2	2
OLAZA	1	1	1
Hostele	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.7. Poradnie Leczenia Uzależnień

Poradnia Leczenia Uzależnień prowadzi terapię ambulatoryjną dla pacjentów, którzy nie wymagają hospitalizacji. Poradnia realizuje programy terapeutyczne, rehabilitacyjne jako kontynuację leczenia poszpitalnego, oraz umożliwia korzystanie z terapii rodzinom osób uzależnionych. W 2018 roku z 21 poradni które działały na terenie województwa świętokrzyskiego 15 placówek przekazało sprawozdania ze swojej działalności do WOTUW, brak danych obejmuje 6 placówek.

Jak wynika z dostępnych danych 15 poradni funkcjonujących na obszarze województwa świętokrzyskiego oferowało diagnozę medyczną (nozologiczną), diagnozę problemową, pracę nad planowaniem zdrowienia, naukę umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji.

Dwie poradnie oferowały pomoc w postaci psychoterapii grupowej dla osób z syndromem DDA prowadzona przez psychoterapeutów, trzy wyodrębniony program leczenia dzieci, młodzieży z problemem alkoholowym. Tabela 31 przedstawia liczbę poradni, które wykonują poszczególne świadczenia i/lub wyodrębnione programy dla różnych grup pacjentów.

Tabela 31. Propozycje programowe poradni leczenia uzależnień.

Lp.	Rodzaj deklarowanej działalności	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	diagnoza medyczna (nozologiczna)	18	17	15
2	leczenie alkoholowych lub lekowych zespołów abstynencyjnych	5	5	5
3	diagnoza problemowa	18	17	15
4	badania psychologiczne	16	14	11
5	kierowanie na badania laboratoryjne	9	12	8
6	kierowanie na medyczne konsultacje specjalistyczne	10	11	9
7	programy ograniczenia picia dla osób uzależnionych	6	12	9
8	spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym	15	14	12
9	praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia	17	15	14
10	praca nad planowaniem zdrowienia	18	17	15
11	nauka umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji	18	17	15
12	indywidualne programy terapii	15	15	13
13	praca nad problemami emocjonalnymi	18	16	14
14	treningi zachowań konstruktywnych	11	10	9
15	inne programy i treningi dla uzależnionych	8	6	6
16	praca nad zapobieganiem nawrotom	16	15	14
17	wyodrębniony program leczenia dzieci, młodzieży z problemem alkoholowym	3	2	3
18	terapia krótkoterminowa dla osób pijących szkodliwie (F.10.1)	9	8	8
19	spotkania edukacyjne dla rodzin (indywidualne i grupowe)	13	11	10
20	sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi)	16	15	14
21	terapia par (zaplanowana praca terapeutyczna z parą)	11	9	10
22	terapia rodzin (zaplanowana praca terapeutyczna z udziałem pacjenta i jego rodziny)	10	9	10

23	program podstawowy dla współuzależnionych	15	14	14
24	program pogłębiony dla współuzależnionych	10	10	14
25	pomoc psychologiczna dla dzieci (młodzieży) z rodzin alkoholowych	9	8	8
26	pomoc psychologiczna dla osób z syndromem DDA	13	13	13
27	psychoterapia indywidualna dla osób z syndromem DDA prowadzona przez psychoterapeutów	12	11	10
28	psychoterapia grupowa dla osób z syndromem DDA prowadzona przez psychoterapeutów	4	2	2
29	oferta leczenia pomocy dla osób doznających przemocy	9	9	8
30	wyodrębniony program pomocy dla osób stosujących przemoc	4	4	8
31	oferta leczenia dla osób uzależnionych od nikotyny	7	7	7
32	oferta leczenia dla osób z podwójną diagnozą	13	13	12
33	oferta leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu (F.63.0)	12	12	13
34	oferta leczenia dla osób z zaburzeniami nawyków i popędów (F.63.8)	11	10	11

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

W 2018 roku na terenie województwa świętokrzyskiego 4 Poradnie Leczenia Uzależnień były dostępne dla pacjentów 4 dni tygodniowo, zaś czas pracy 10 poradni zawiera się w przedziale 5 dni tygodniowo, 1 poradnia była dostępna 6 dni w tygodniu. Żadna z funkcjonujących poradni nie pracuje więcej niż 70 godzin w ciągu tygodnia (tabela 32).

Tabela 32. Dostępność świadczeń ambulatoryjnych dla pacjentów.

Liczba dni otwarcia w tygodniu	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
3	2	2	0
4	0	0	4
5	14	13	10
6	2	2	1
7	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.8. Dzielne Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu

Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu jest oddziałem otwartym, wykonuje świadczenia zdrowotne w trybie dziennym. W 2018 roku, spośród funkcjonujących na obszarze województwa świętokrzyskiego DOTUA wszystkie 4 placówki oferują klientom szeroką propozycję programową w zakresie:

- diagnozy medycznej (nozologicznej),
- diagnoza problemowa,
- badania psychologiczne,
- kierowanie na badania laboratoryjne,
- kierowanie na medyczne konsultacje specjalistyczne,
- programy ograniczenia picia dla osób uzależnionych,
- spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym,
- praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia,
- praca nad planowaniem zdrowienia,
- nauka umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji,
- indywidualne programy terapii,
- praca nad problemami emocjonalnymi,
- treningi zachowań konstruktywnych,
- sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi),
- oferta leczenia dla osób z podwójną diagnozą,
- oferta leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu,
- oferta leczenia dla osób z zaburzeniami nawyków i popędów.

Tabela 33. Propozycje programowe dziennych oddziałów uzależnienia od alkoholu.

Lp.	Rodzaj deklarowanej działalności	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	diagnoza medyczna (nozologiczna)	3	4	4
2	leczenie alkoholowych lub lekowych zespołów abstynencyjnych	1	2	2
3	diagnoza problemowa	3	4	4
4	badania psychologiczne	3	4	4
5	kierowanie na badania laboratoryjne	3	4	4
6	kierowanie na medyczne konsultacje specjalistyczne	3	4	4
7	programy ograniczenia picia dla osób uzależnionych	1	3	4

8	spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym	3	4	4
9	praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia	3	4	4
10	praca nad planowaniem zdrowienia	3	4	4
11	nauka umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji	3	4	4
12	indywidualne programy terapii	3	4	4
13	praca nad problemami emocjonalnymi	3	4	4
14	treningi zachowań konstruktywnych	3	4	4
15	inne programy i treningi dla uzależnionych	2	3	3
16	praca nad zapobieganiem nawrotom	2	3	3
17	wyodrębniony program leczenia dzieci, młodzieży z problemem alkoholowym	Nie przyjmują dzieci	1	1
18	terapia krótkoterminowa dla osób pijących szkodliwie (F.10.1)	1	3	3
19	spotkania edukacyjne dla rodzin (indywidualne i grupowe)	2	3	3
20	sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi)	3	4	4
21	terapia par (zaplanowana praca terapeutyczna z parą)	2	3	3
22	terapia rodzin (zaplanowana praca terapeutyczna z udziałem pacjenta i jego rodziny)	2	3	3
23	program podstawowy dla współuzależnionych	Nie ma oferty	2	2
24	program pogłębiony dla współuzależnionych	Nie ma oferty	2	2
25	pomoc psychologiczna dla dzieci (młodzieży) z rodzin alkoholowych	Nie ma oferty	2	2
26	pomoc psychologiczna dla osób z syndromem DDA	1	2	1
27	psychoterapia indywidualna dla osób z syndromem DDA prowadzona przez psychoterapeutów	1	2	2
28	psychoterapia grupowa dla osób z syndromem DDA prowadzona przez psychoterapeutów	Nie ma oferty	1	1
29	oferta leczenia pomocy dla osób doznających przemocy	1	3	3
30	wyodrębniony program pomocy dla osób stosujących przemoc	1	3	3
31	oferta leczenia dla osób uzależnionych od nikotyny	1	3	3
32	oferta leczenia dla osób z podwójną diagnozą	3	4	4
33	oferta leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu (F.63.0)	2	4	4
34	oferta leczenia dla osób z zaburzeniami nawyków i popędów (F.63.8)	2	4	4

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.9. Całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu

W województwie świętokrzyskim funkcjonują dwa Całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu (oddział XII męski, oddział XIII koedukacyjny), na których prowadzony jest intensywny program terapii dla osób uzależnionych od alkoholu - łącznie 176 łóżek. Funkcjonujące COUTA oferują swoim klientom 14 propozycji programowych, 1 oddział deklaruje dodatkowo 5 propozycji działalności programowej dla pacjentów. Wykaz wszystkich propozycji prezentuje tabela 34.

Tabela 34. Propozycje programowe całodobowych oddziałów terapii uzależnienia od alkoholu.

Lp.	Rodzaj deklarowanej działalności	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	diagnoza medyczna (nozologiczna)	2	2	2
2	leczenie alkoholowych lub lekowych zespołów abstynencyjnych	2	2	2
3	diagnoza problemowa	2	2	2
4	badania psychologiczne	2	2	2
5	kierowanie na badania laboratoryjne	2	2	2
6	kierowanie na medyczne konsultacje specjalistyczne	2	2	2
7	programy ograniczenia picia dla osób uzależnionych	0	0	0
8	spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym	2	2	2
9	praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia	2	2	2
10	praca nad planowaniem zdrowienia	2	2	2
11	nauka umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji	2	2	2
12	indywidualne programy terapii	2	2	2
13	praca nad problemami emocjonalnymi	2	2	2
14	treningi zachowań konstruktywnych	2	2	2
15	inne programy i treningi dla uzależnionych	0	0	0
16	praca nad zapobieganiem nawrotom	2	2	2
17	wyodrębniony program leczenia dzieci, młodzieży	0	0	0
18	z problemem alkoholowym	0	0	0
19	terapia krótkoterminowa dla osób pijących szkodliwie (F.10.1)	1	1	1

20	spotkania edukacyjne dla rodzin (indywidualne i grupowe)	1	1	1
21	sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi)	0	0	0
22	terapia par (zaplanowana praca terapeutyczna z parą)	0	0	0
23	terapia rodzin (zaplanowana praca terapeutyczna z udziałem pacjenta i jego rodziny)	0	0	0
24	program podstawowy dla współuzależnionych	0	0	0
25	program pogłębiony dla współuzależnionych	0	0	0
26	pomoc psychologiczna dla dzieci (młodzieży) z rodzin alkoholowych	0	0	0
27	pomoc psychologiczna dla osób z syndromem DDA	0	0	0
28	psychoterapia indywidualna dla osób z syndromem DDA prowadzona przez psychoterapeutów	0	0	0
29	psychoterapia grupowa dla osób z syndromem DDA prowadzona przez psychoterapeutów	0	0	0
30	oferta leczenia pomocy dla osób doznających przemocy	0	0	0
31	oferta leczenia pomocy dla osób stosujących przemoc	0	0	0
32	oferta leczenia dla osób uzależnionych od nikotyny	1	1	1
33	oferta leczenia dla osób z podwójną diagnozą	1	1	1
34	oferta leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu (F.63.0)	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

5.10. Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych

W województwie świętokrzyskim funkcjonuje 1 Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych, do którego kieruje się pacjentów na badania laboratoryjne, medyczne konsultacje specjalistyczne. Placówka prowadzi rozmowy motywujące do zmiany oraz spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywującym, a także realizowana jest praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia oraz przeprowadzana diagnoza problemowa.

5.11. Hostele dla osób uzależnionych od alkoholu

W 2018 roku na terenie województwa funkcjonowały 2 Hostele dla osób z problemami alkoholowymi. Wśród szerokiej oferty programowej placówki te proponowały: diagnozę medyczną (nozologiczna), diagnozę problemową, badania psychologiczne, kierowanie na badania laboratoryjne/ medyczne konsultacje specjalistyczne, spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym, pracę nad rozpoznaniem własnego uzależnienia, pracę nad planowaniem zdrowienia, naukę umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji, indywidualne programy terapii, pracę nad problemami emocjonalnymi, treningi zachowań konstruktywnych, inne programy i treningi dla uzależnionych, pracę nad zapobieganiem nawrotom, sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi) oraz ofertę leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu (tabela 35).

Tabela 35. Propozycje programowe Hosteli.

Lp.	Rodzaj deklarowanej działalności	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	diagnoza medyczna (nozologiczna)	1	1	1
2	leczenie alkoholowych lub lekowych zespołów abstynencyjnych	0	1	0
3	diagnoza problemowa	1	2	2
4	badania psychologiczne	0	1	1
5	kierowanie na badania laboratoryjne	0	1	1
6	kierowanie na medyczne konsultacje specjalistyczne	0	1	1
7	programy ograniczenia picia dla osób uzależnionych	0	1	0
8	spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-motywacyjnym	2	2	2
9	praca nad rozpoznaniem własnego uzależnienia	2	2	2
10	praca nad planowaniem zdrowienia	2	2	2
11	nauka umiejętności utrzymywania wczesnej abstynencji	0	1	1
12	indywidualne programy terapii	2	2	2
13	praca nad problemami emocjonalnymi	2	2	2
14	treningi zachowań konstruktywnych	2	2	2
15	inne programy i treningi dla uzależnionych	1	2	2
16	praca nad zapobieganiem nawrotom	2	2	2

17	wyodrębniony program leczenia dzieci, młodzieży z problemem alkoholowym	0	0	0
18	terapia krótkoterminowa dla osób pijących szkodliwie (F.10.1)	0	0	0
19	spotkania edukacyjne dla rodzin (indywidualne i grupowe)	0	0	0
20	sesje rodzinne (okazjonalne spotkania z pacjentem i jego bliskimi)	1	1	1
21	terapia par (zaplanowana praca terapeutyczna z parą)	0	0	0
22	terapia rodzin (zaplanowana praca terapeutyczna z udziałem pacjenta i jego rodziny)	0	0	0
23	program podstawowy dla współuzależnionych	0	0	0
24	program pogłębiony (ponadpodstawowy) dla współuzależnionych	0	0	0
25	pomoc psychologiczna dla dzieci (młodzieży) z rodzin alkoholowych	0	0	0
26	pomoc psychologiczna dla osób z syndromem DDA	0	0	0
27	psychoterapia indywidualna dla osób z syndromem DDA prowadzona przez psychoterapeutów	0	0	0
28	psychoterapia grupowa dla osób z syndromem DDA prowadzona przez psychoterapeutów	0	0	0
29	oferta leczenia pomocy dla osób doznających przemocy	0	0	0
30	oferta leczenia pomocy dla osób stosujących przemoc	0	0	0
31	oferta leczenia dla osób uzależnionych od nikotyny	0	0	0
32	oferta leczenia dla osób z podwójną diagnozą	0	0	0
33	oferta leczenia dla osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu (F.63.0)	0	0	1
34	oferta leczenia dla osób z zaburzeniami nawyków i popędów (F.63.8)	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych uzyskanych z WOTUW.

6. Działania samorządu województwa świętokrzyskiego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Samorząd województwa zobligowany jest do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia alkoholu w regionie. Zadania samorządu województwa świętokrzyskiego w tym obszarze realizowane są przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

Realizacja zadań wynikających m.in. z Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przez samorząd województwa może być finansowana z opłat za wydanie przez marszałka województwa zezwoleń na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu. W roku 2018 łącznie wydanych zostało 37 zezwoleń (26 zezwoleń w 2017 roku) na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwem (wino) o zawartości od 4,5% do 18%, w tym: na piwo – 20 zezwoleń a na wino 17 zezwoleń. Kwota (zł), która wpłynęła do budżetu województwa świętokrzyskiego z zezwoleń na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi za 2018 rok wyniosła 434 200,00 zł i była wyższa o 95,4% w odniesieniu do 2017 roku.

Samorząd województwa realizuje zadania uczestnicząc w ogólnopolskich kampaniach antyalkoholowych, organizując szkolenia, konferencje edukacyjne dotyczące profilaktyki, przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych. W 2018 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zorganizował szkolenia z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla członków Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Łącznie w szkoleniach uczestniczyło 80 osób z terenu województwa świętokrzyskiego, a koszt przeprowadzenia dwudniowych szkoleń z podziałem na 4 grupy wyniósł 63 200,00 zł. Temat szkolenia to: „Motywowanie do zmiany Klienta GKRPA Metodą Dialogu Motywującego”, zakres tematyczny szkoleń:

- Wyjaśnienie podstawowych założeń i filozofii DM. Podstawy teoretyczne i naukowe, wprowadzenie do DM (autorzy, zastosowanie, skuteczność).
- Czym jest opór w rozumieniu DM – praca z oporem.
- Zastosowanie DM w praktyce – pracy członków Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Metody rozmowy prowadzonej w formie DM.
- Transteoretyczny model zmiany (5 etapowy model gotowości pacjenta do zmiany). Formy

wsparcia jakich można udzielić na różnych etapach zmiany.

- Ćwiczenie umiejętności i identyfikacji faz zmiany.
- Skuteczne nawiązywanie kontaktu i pozyskiwanie zaufania. Budowanie sojuszu z klientem i tworzenie warunków do dalszej współpracy.
- Praktyczne ćwiczenie podstawowych umiejętności pracy DM (wzmacnianie, odzwierciedlanie, wydobywanie, podsumowywanie, rozwijanie ambiwalencji). Ćwiczenie praktyczne, studia przypadków.

Ważnym elementem w strukturze działań samorządu województwa jest wspieranie działalności oraz programów terapeutycznych realizowanych przez Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach oraz Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia funkcjonującego w strukturze Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy. W ramach dotacji na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi w 2017 roku wsparcie otrzymał:

- Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach - Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w kwocie: 17 675,31 zł;
- Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy - WOTUW w kwocie: 27 686,82 zł.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej ponadto corocznie monitoruje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych samorządów gminnych z terenu województwa świętokrzyskiego. Zebrany materiał przesyłany jest do PARPA celem opracowania krajowego sprawozdania z realizacji *ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*.

W roku 2018 zawarte zostały umowy z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na całkowitą kwotę 174 140,00 zł (w tym: 155 640,00 zł w otwartym konkursie, 20 000,00 zł trybie pozakonkursowym). Samorząd województwa w 2018 roku przeznaczył blisko dwukrotnie więcej środków (89 525,00 zł w 2017 roku) na dotacje dla NGO na realizację ww. zadań. Dotacje rozliczono w 99,6%, organizacje dysponowały środkami własnymi w kwocie 40 076,48 zł. W województwie świętokrzyskim w ramach podpisanych umów z trzecim sektorem zrealizowano 14 projektów z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w których łącznie udział wzięło 2 731 beneficjentów.

Wykaz organizacji pozarządowych i opis projektów zrealizowanych w 2018 roku prezentuje tabela 34.

Tabela 36. Realizacja zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku.

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Opis realizacji zadania	Kwota dotacji
Zadanie 1. Wspieranie działań na rzecz ograniczenia liczby kierowców prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu – 31 098,99 zł				
1.	Stowarzyszenie Aktywności Społecznej „EVEREST” ul. Harcerska 3a, 27-200 Starachowice	„SOS dla ruchu drogowego – stop pijanym kierowcom”	W ramach zadania została zrealizowana kampania promocyjna w mediach społecznościowych, oraz szkolenia i pokazy z użyciem algogogli, wózka z talerzem stuard oraz klatki symulacyjne. W projekcie wzięło udział 1500 osób. Przeprowadzone zostały również Wojewódzkie Młodzieżowe Zawody Ratownicze, w których uczestniczyło 170 uczestników z województwa świętokrzyskiego.	12 000,00 zł
2.	Świętokrzyski Klub Abstynentów „RAJ” ul. Jagiellońska 42A 25-606 Kielce	„Wspieranie działań na rzecz ograniczenia liczby kierowców prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu”	W ramach zadania zostało przeprowadzonych 51 zajęć warsztatowych, w których wzięło udział około 600 kursantów i uczestników prawa jazdy na temat „Alkohol, a kierowca”.	19 800,00 zł
Zadanie 2. Organizowanie i realizacja działań na rzecz zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu przebywających w ZK i AS – 22 819,97 zł				
1.	Regionalny Związek Stowarzyszeń i Klubów Abstynenckich ul. Jagiellońska 42A 25-606 Kielce	„Organizowanie i realizacja działań na rzecz zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych”	W ramach zadania zorganizowane zostały 53 sesje zajęciowe w Zakładzie Karnym w Pińczowie oraz Areszcie Śledczym w Kielcach na temat rozwiązywania problemów bieżących i świadomości szkód poczynionych przez alkohol.	22 820,00 zł
Zadanie 3. Wspieranie programów rehabilitacji osób po odbytych leczeniu oraz ich rodzin – 37 400,00 zł				
1.	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” ul. Karczówkowska 36 25-711 Kielce	„Wspieranie programów rehabilitacji osób po odbytych leczeniu oraz ich rodzin”	W ramach zadania zrealizowane zostały następujące działania: - objęto wsparciem 25 osób uzależnionych od alkoholu, które zakończyły terapię, - zorganizowano 28 godzin warsztatów umiejętności psychospołecznych, - zorganizowano 28 warsztatów rozwoju osobistego, - zorganizowanie 63 godzin zajęć w grupie zapobieganiu nawrotom, - zorganizowanie 63 godzin zajęć w grupie wsparcia.	15 000,00 zł

2.	Stowarzyszenie Profilaktyczno-Społeczne „RODZINA” w Brodach ul. Staszica 3 27-230 Brody	„Wspieranie programów rehabilitacji osób po odbytych leczeniu oraz ich rodzin”	W ramach zadania przeprowadzono 108 godzin konsultacji dotyczących propagowania trzeźwości, motywowania do samodyscypliny i kontroli własnych emocji. Uczestnikami były osoby uzależnione i współuzależnione od napojów alkoholowych.	4 400,00 zł
3.	Regionalny Związek Stowarzyszeń i Klubów Abstynenckich ul. Jagiellońska 42A 25-606 Kielce	„Wspieranie programów rehabilitacji osób po odbytych leczeniu oraz ich rodzin”	W ramach zadania zorganizowano zajęcia, których tematem było: zapobieganie przemocy, zdobywanie wiedzy na temat rodzaju uzależnień. Została zapewniona pomoc psychologa, terapeuty i rehabilitanta. Uczestnicy brali udział w zajęciach na basenie, oglądali spektakle teatralne oraz zwiedzali region świętokrzyski. Udział wzięło 80 osób – członków Stowarzyszeń i Klubów Abstynenckich.	18 000,00 zł
Zadanie 4. Realizowanie programów i warsztatów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom na terenie województwa świętokrzyskiego – 15 000,00 zł				
1.	Kielecki Klub Jeździecki MAAG ul. Ściegiennego 207 25-116 Kielce	„Realizowanie programów i warsztatów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom na terenie woj. świętokrzyskiego”	W trakcie projektu, odbyło się 14 spotkań, podczas których były przeprowadzane warsztaty na bazie autorskiego programu „Alternatywa”. Ponadto realizowane były liczne konkursy, gry i zabawy sprawnościowe. Udział wzięło 40 osób.	15 000,00 zł
Zadanie 5. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacji dla osób uzależnionych, współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików – 67 120,00 zł				
1.	Stowarzyszenie Nauka, Edukacja, Rozwój ul. Akademicka 12 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	„Razem pokonamy wszystko”	W ramach zadania zostały przeprowadzone: - 100 godzin konsultacji z psychologiem, dla osób uzależnionych bądź współuzależnionych, - 82 godziny konsultacji psychologiem dla dzieci, - 60 godzin indywidualnych konsultacji terapii uzależnień, - Grupa Wsparcia, - 32 godziny terapii manualnej. Działaniami objęto 14 osób, uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.	22 000,00 zł

2.	Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II 3 25-013 Kielce	„Radość Trzeźwości”	W trakcie trwania projektu zrealizowano: - 24 godziny indywidualnych porad psychoterapeutycznych, - 60 godzin wsparcia doradczo-wspierającego, - 48 godzin wsparcia terapeutycznego, - 40 godzin warsztatów grupowych. Udział wzięło 12 osób, uzależnionych, współuzależnionych oraz dorosłych dzieci alkoholików.	10 610,00 zł
3.	Stowarzyszenie Pomoc Rodzinie „Przystań” ul. Murarska 11 27-200 Starachowice	„Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacji dla osób uzależnionych, współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików”	W ramach zadania odbyło 48 spotkań konsultacyjno-edukacyjnych na temat walki z nałogiem alkoholowym oraz 50 porad w zakresie dyżuru doradcy w Centrum Interwencji Kryzysowej.	3 050,00 zł
4.	Stowarzyszenie Pomocy „Arka Noego” ul. Aptečna 7 26-110 Skarżysko-Kamienna	„Droga do trzeźwości”	W trakcie trwania zadania przeprowadzono 120 godzin dyżurów w Rodzinnej Poradni Uzależnień dla osób uzależnionych od alkoholu, bliskich osób nadużywających alkoholu oraz klientów z problemami DDA. W projekcie udział wzięło 25 osób.	7 200,00 zł
5.	Stowarzyszenie Pomoc Rodzinie „Przystań” Al. Armii Krajowej 28 27-200 Starachowice	„Widzę, słyszę, czuję”	W ramach projektu powołano grupę terapeutyczną dla 20 dzieci oraz przeprowadzono: - zajęcia z psychologiem, - 40 konsultacji prawnych, - 20 porad w Centrum Interwencji Kryzysowej.	5 760,00 zł
6.	Parafia Rzymsko-Katolicka w Piekoszowie p.w. Narodzenia NMP ul. Częstochowska 52 26-065 Piekoszów	„Z wiarą tworzymy historię 2018”	W ramach zadania zorganizowano obóz letni dla dzieci i młodzieży (20 osób). Oprócz elementów rekreacyjnych (wypoczynek na plaży, kąpiele morskie, wycieczki okolicznościowe, rozgrywki sportowe i zajęcia plastyczne) odbywały się również zajęcia z zagadnień przeciwdziałania alkoholizmowi oraz profilaktyki uzależnień w formie warsztatów, spotkań i prezentacji.	10 000,00 zł /tryb pozakonkursowy/
7.	Stowarzyszenie Klinika Umysłu Mójcza 34 26-021 Daleszyce	„Zostań bohaterem uratuj rodzinę przed piekłem nałogu”	W ramach projektu zorganizowano Dzień Otwarty, podczas tego wydarzenia była możliwość skorzystania z porad specjalistów w walce z uzależnieniami. Dla młodzieży zostały zorganizowane konkursy o tematyce profilaktycznej. Kontynuacją projektu był cykl 4 spotkań interwencyjno-terapeutycznych dla dzieci, młodzieży ze Szkół w Mójczy i Daleszyc.	8 500,00 zł /tryb pozakonkursowy/

Opracowanie własne ROPS/źródło na podstawie danych wewnętrznych.

Wnioski:

Województwo świętokrzyskie na tle średnich wskaźników krajowych

- Województwo świętokrzyskie znajduje się niewiele poniżej średniej krajowej (399) z liczbą wynoszącą 390 mieszkańców na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18%.
- Województwo świętokrzyskie z wskaźnikiem 2,4 znajduje się wśród 8 województw, w których wskaźnik przyznania świadczeń z pomocy społecznej rodzinie z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na podstawie decyzji odnotowano powyżej średniej krajowej (2,0).
- W przypadku wskaźnika liczby osób na 1000 mieszkańców powyżej 15 r.ż. zarejestrowanych w poradniach z powodu używania alkoholu województwo świętokrzyskie z wskaźnikiem 5,5 znajduje się powyżej średniej krajowej (5,1).

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w świętokrzyskim

- Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalonych przez gminy na terenie województwa świętokrzyskiego w 2018 roku wyniosła 3 954 i była mniejsza o 5,6% w porównaniu do roku 2017.
- W 2018r. w województwie świętokrzyskim odnotowano spadek dostępności alkoholu wyrażający się wzrostem poziomu liczby mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych. Liczba mieszkańców w regionie przypadająca na 1 punkt sprzedaży zawartości alkoholu powyżej 18% w 2018 roku wyniosła 390 i wzrosła o 3,2% w stosunku do 2017 roku. W przypadku dostępności alkoholu powyżej 18% województwo świętokrzyskie znajduje się poniżej średniej krajowej (399). Jest to kolejny rok z rzędu w którym odnotowujemy spadek ww. wskaźnika.
- W 2018 roku liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ogółem wyniosła 10 157 i była mniejsza o 6,7% w stosunku do roku 2017.
- Rok do roku rośnie wolumen wartości sprzedaży napojów alkoholowych, w 2018 roku wyniósł 947 963 638,96 zł i był o 7,1% wyższy w odniesieniu do 2017 roku.
- W 2018 roku liczba członków w gminnych komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych wyniosła 681 osób, o 30 osób mniej w odniesieniu do roku 2017. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku wyniosła 2 484 786,40 zł i była większa o 4,7% w odniesieniu do 2017 roku.

- Na obszarze województwa świętokrzyskiego w 2018 roku funkcjonowało:
  - 37 grup AA;
  - 18 grup Al-Anon;
  - nie odnotowano funkcjonowania grupy Al-Ateen;
  - 10 stowarzyszeń (klubów abstynenckich);
  - 9 samopomocowych grup DDA.
- W 2018 roku w województwie tak jak w roku poprzednim funkcjonowało 90 punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym. Liczba udzielonych konsultacji wyniosła 4 300 – o 8,7% więcej niż w 2017 roku.
- Liczba uczestników zajęć prowadzonych w CIS w 2018 roku zmagających się z problemem uzależnienia od alkoholu wyniosła – 149 osób (w roku 2017 – 64 osób), łączna kwota środków przeznaczona CIS w 2018 roku to 922 524,00 zł.
- W 2018 roku liczba osób uzależnionych od alkoholu objętych wsparciem KIS wyniosła 74, o 2 osoby więcej w odniesieniu do 2017 roku.
- W 2018 roku na terenie województwa zatrzymano 103 osób poniżej 18 r.ż. będących pod wpływem alkoholu i umieszczono je w policyjnych izbach dziecka lub odwieziono do domów rodzinnych – mniej o 53,4% w odniesieniu do roku 2017.
- Wzrosła o 2,2% liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia ogółem i wyniosła w 2018 roku 5 329 osób.
- W 2018 roku 60 gmin prowadziło działania z zakresu edukacji publicznej w zakresie problemów alkoholowych – o 7 mniej niż w 2017 roku.

Naruszenie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu

- Na przestrzeni lat 2014-2018 odnotowano tendencję spadkową liczby osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości do 1 623 w 2018 roku.
- W latach 2016-2018 obserwujemy zbliżoną ilość liczby wypadków drogowych, których sprawcami były osoby nietrzeźwe kierujący – 88 osób w 2018 roku, 87 w 2017 roku.
- Na przestrzeni lat 2015-2018 odnotowano sukcesywny spadek liczby ujawnionych wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Według danych Świętokrzyskiej Policji w 2018 roku ujawniono 21 979 wykroczeń.
- Najczęstszą formą przestępstwa popełnianego przez osoby nietrzeźwe jest przemoc.

Lecznictwo odwykowe w województwie świętokrzyskim

- W 2018 roku łączna liczba osób leczonych w województwie świętokrzyskim z powodu zaburzeń wynikających z używania alkoholu wyniosła 8 752 osób, tj. o 5,1% osób więcej niż w roku 2017, w którym liczba ta wyniosła 8 328 osoby.
- Nieznacznie wzrosła liczba pacjentów w wieku do 18 lat leczonych z powodu uzależnienia od alkoholu i wyniosła 29 osoby w 2018 roku w województwie.
- W 2018 roku liczba wszystkich pacjentów zobowiązanych do leczenia przez sąd wyniosła 1 558 osób (wzrost o 14,1% w stosunku do roku poprzedniego).
- W 2018 roku nastąpił wzrost liczby osób leczonych o 64,9% w odniesieniu do roku poprzedniego, u których zdiagnozowano spożywanie alkoholu w sposób szkodliwy.
- W 2018 roku odnotowano 6,7% wzrost liczby pacjentów będących członkami rodzin osób pozostających w bliskich relacjach z osobami uzależnionymi, która wyniosła 893 osób ogółem, z czego kobiety stanowiły 91,7%.
- W województwie świętokrzyskim funkcjonuje:
  - 21 Poradni Leczenia Uzależnień,
  - 4 Dzielne Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu,
  - 2 Całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu,
  - 1 Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych,
  - 2 Hostele dla osób uzależnionych od alkoholu.
- 4 Poradnie Leczenia Uzależnień były dostępne dla pacjentów 4 dni tygodniowo, zaś czas pracy 10 poradni zawiera się w przedziale 5 dni tygodniowo, 1 poradnia była dostępna 6 dni w tygodniu. Żadna z funkcjonujących poradni nie pracuje więcej niż 70 godzin w ciągu tygodnia.

Działania samorządu województwa świętokrzyskiego

- W województwie świętokrzyskim w 2018 roku łącznie wydanych zostało 37 zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu.
- ROPS zorganizował dwudniowe szkolenia z podziałem na 4 grupy dla członków GKRPA, łącznie w szkoleniach uczestniczyło 80 osób z terenu województwa świętokrzyskiego, a koszt przeprowadzenia szkoleń wyniósł 63 200,00 zł.
- W ramach dotacji na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi w 2017 roku wsparcie otrzymał:
  - Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach - Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w kwocie: 17 675,31 zł;

- Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy - Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w kwocie: 27 686,82 zł.
- Samorząd województwa w 2018 roku przeznaczył blisko dwukrotnie więcej środków dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- W ramach podpisanych umów z trzecim sektorem zrealizowano 14 projektów, w których łącznie udział wzięło 2 731 beneficjentów, łączna kwota dotacji to 174 140,00 zł.

Rekomendacje

1. Kontynuacja organizacji szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla członków Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przez samorząd województwa.
2. Zwiększenie współpracy samorządu województwa świętokrzyskiego z placówkami leczenia odwykowego jak również pracownikami placówek, w zakresie realizacji programów konsultacyjno-superwizyjnych oraz zwiększenie skuteczności pozyskania danych statystycznych z zrealizowanych zadań przez placówki.
3. Podjęcie działań mających na celu organizację kampanii edukacyjnych dotyczących wpływu alkoholu na organizm człowieka, nietrzeźwości uczestników ruchu drogowego jako czynników zwiększających zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Zalecana możliwość podjęcia współpracy w tym zakresie z Świętokrzyską Policją.
4. Zabezpieczenie w budżecie samorządu województwa środków finansowych na przeprowadzenie regionalnych kampanii edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które mają na celu podniesienie świadomości społeczeństwa na temat szkód zdrowotnych i społecznych, a także odpowiedzialności związanej z konsekwencjami nadużywania alkoholu oraz stosowania przemocy.
5. Upowszechnianie informacji i wiedzy przez samorząd województwa świętokrzyskiego na temat zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu podczas ciąży.
6. Podejmowanie działań w zakresie współpracy samorządu województwa z samorządami gminnymi, szkołami, organizacjami pozarządowymi w celu organizacji i wspierania działań służących promocji zdrowego stylu życia z uwzględnieniem aktywności kulturalnej i sportowej jako alternatywę uzależnień.
7. Organizowanie lokalnych oraz regionalnych kampanii edukacyjnych oraz włączanie się w ogólnopolskie kampanie dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które mają na celu podniesienie świadomości społeczeństwa na temat szkód zdrowotnych i społecznych, a także odpowiedzialności związanej z konsekwencjami picia i nadużywania alkoholu, oraz stosowania przemocy.
8. Rozwijanie współpracy pomiędzy samorządami na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Spis map, tabel i wykresów

SPIS TABEL:

Tabela 1.	Struktura spożycia napojów alkoholowych w Polsce	6
Tabela 2.	Uchwały organów gminy dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie świętokrzyskim.....	10
Tabela 3.	Wartość (zł) alkoholu sprzedanego w województwie świętokrzyskim.....	18
Tabela 4.	Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	19
Tabela 5.	Działania podejmowane przez gminną komisję wobec członków rodzin, w których dochodziło do przemocy	22
Tabela 6.	Grupy pomocowe i samopomocowe	23
Tabela 7.	Klienci punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym.....	24
Tabela 8.	Centra Integracji Społecznej	25
Tabela 9.	Kluby Integracji Społecznej	25
Tabela 10.	Rekomendowane programy profilaktyczne.....	27
Tabela 11.	Inne (niż rekomendowane) programy profilaktyczne	28
Tabela 12.	Formy działań profilaktycznych podejmowanych w województwie świętokrzyskim	29
Tabela 13.	Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży	30
Tabela 14.	Programy interwencyjno-profilaktyczne dla młodzieży eksperymentującej z substancjami psychoaktywnymi, w tym z alkoholem	30
Tabela 15.	Działania gmin w zakresie nietrzeźwości w miejscach publicznych	31
Tabela 16.	Działania gmin w zakresie edukacji publicznej	32
Tabela 17.	Współpraca między gminami w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	34
Tabela 18.	Współpraca między gminami a samorządem powiatu w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	34
Tabela 19.	Współpraca między gminami a samorządem województwa w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	35
Tabela 20.	Współpraca między gminami a organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	36
Tabela 21.	Współpraca między gminami a stowarzyszeniami/klubami abstynenckimi w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	37
Tabela 22.	Badania naukowe, diagnozy i sondaże z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zrealizowane na terenie gmin województwa świętokrzyskiego.....	38

Tabela 23.	Finansowanie poszczególnych zadań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	39
Tabela 24.	Liczba pacjentów uzależnionych zarejestrowanych ogółem w różnych typach placówek	45
Tabela 25.	Liczba pacjentów uzależnionych od alkoholu, według wieku	46
Tabela 26.	Pacjenci zobowiązani do leczenia	46
Tabela 27.	Pacjenci zobowiązani do leczenia przez Sąd według typów placówek.....	47
Tabela 28.	Pacjenci będący członkami rodzin osób pozostających w bliskich relacjach z osobami uzależnionymi	48
Tabela 29.	Osoby przyjmowane do leczenia o różnych dysfunkcjach zdrowotnych.....	50
Tabela 30.	Placówki leczenia uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim.....	51
Tabela 31.	Propozycje programowe poradni leczenia uzależnień	52
Tabela 32.	Dostępność świadczeń ambulatoryjnych dla pacjentów	53
Tabela 33.	Propozycje programowe dziennych oddziałów uzależnienia od alkoholu.....	54
Tabela 34.	Propozycje programowe całodobowych oddziałów terapii uzależnienia od alkoholu	56
Tabela 35.	Propozycje programowe hosteli	58
Tabela 24.	Realizacja zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku	63

SPIS MAP:

Mapa 1.	Liczba mieszkańców w przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18%.....	7
Mapa 2.	Wskaźnik przyznania świadczeń z pomocy społecznej rodzinie (na podstawie decyzji) z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców.....	7
Mapa 3.	Wskaźnik liczby osób na 1000 mieszkańców powyżej 15 r.ż. zarejestrowanych w poradniach z powodu używania alkoholu	8

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1.	Spożycie alkoholu (średnio na 1 mieszkańca Polski w litrach 100% alkoholu)	5
Wykres 2.	Struktura spożycia napojów alkoholowych w Polsce w 2018 roku	6
Wykres 3.	Sprawozdanie z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	9
Wykres 4.	Konsultowanie uchwał z innymi podmiotami.....	11
Wykres 5.	Liczba gmin w województwie, w których w roku sprawozdawczy obowiązywał uchwalony przez radę gminy zakaz sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych w wyznaczonych miejscach.....	13
Wykres 6.	Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez gminy na terenie województwa świętokrzyskiego.....	14

Wykres 7.	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych.....	15
Wykres 8.	Liczba mieszkańców w województwie przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych	16
Wykres 9.	Liczba jednorazowych zezwoleń oraz zezwoleń wydanych przedsiębiorcom.....	16
Wykres 10.	Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.....	17
Wykres 11.	Liczba cofniętych zezwoleń	18
Wykres 12.	Szkolenia członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.....	20
Wykres 13.	Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez GKRPA	20
Wykres 14.	Prace gminnej komisji - pomoc ofiarom przemocy	21
Wykres 15.	Realizator gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	22
Wykres 16.	Instytucje i grupy działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	26
Wykres 17.	Działania gmin na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.....	31
Wykres 18.	Szkolenia dla właścicieli punktów oraz dla sprzedawców napojów alkoholowych	33
Wykres 19.	Liczba osób ujawnionych prowadzących pojazd po użyciu alkoholu (0,2‰ - 0,5‰).....	41
Wykres 20.	Liczba osób zatrzymanych prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości	42
Wykres 21.	Liczba wypadków drogowych, których sprawcami były osoby nietrzeźwe, w tym pieszy i kierujący.....	42
Wykres 22.	Liczba ujawnionych wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.....	43
Wykres 23.	Liczba osób do wytrzeźwienia umieszczonych w PDOZ	43
Wykres 24.	Liczba przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe (wg wybranych kategorii przestępstw).....	44
Wykres 25.	Osoby pijące alkohol szkodliwie.....	47
Wykres 26.	Dorośli członkowie rodzin osoby z problemem alkoholowym korzystający ze wsparcia (w tym współzależnione i z syndromem DDA)	49

Załącznik. 1. Placówki leczenia w województwie świętokrzyskim (stan na 29.X.2018r.)

Lp.	Nazwa placówki	Adres i telefon	Typ placówki
powiat buski			
1	NZOZ "Nadzieja Rodzinie" Hostel dla Osób Uzależnionych od Alkoholu hostelpa@gmail.com	Janina 4 28-100 Busko-Zdrój 691 504 015	hostel dla uzależnionych od alkoholu
2	NZOZ Poradnia Zdrowia Psychicznego Poradnia Leczenia Uzależnień	Batorego 11a 28-100 Busko-Zdrój 41 243 60 83	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
powiat jędrzejowski			
3	NZOZ IS-MED Przychodnia Specjalistyczna Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia	Armii Krajowej 10 28-300 Jędrzejów 041 386 14 05	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
powiat kazimierski			
4	SPZOZ Przychodnia Specjalistyczna Lecznictwa Otwartego Poradnia Leczenia Uzależnień zozkw@o2.pl	Partyzantów 12 28-500 Kazimierza Wielka 41 352 21 40 w.38	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
powiat kielecki			
5	Klasztor Franciszkanów Poradnia Leczenia Uzależnień "San Damiano" terapia@franciszkanie.pl	Franciszkańska 10 26-060 Chęciny 41 31 51 140	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
6	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy Oddział XIII Terapii Uzależnienia od Alkoholu szpital@morawica.com.pl	Spacerowa 5 26-026 Morawica 41 364 13 99	całodobowy oddział terapii uzależnienia od alkoholu/ leczenia uzależnień
7	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy Oddział XII Terapii Uzależnienia od Alkoholu (męski) rogala@morawica.com.pl	Spacerowa 5 26-026 Morawica 41 364 12 31/35	całodobowy oddział terapii uzależnienia od alkoholu/ leczenia uzależnień
8	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (Detoksykacyjny)	Spacerowa 5 26-026 Morawica 41 364 12 61/64	oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych
powiat konecki			
9	Przychodnia Specjalistyczna Poradnia Leczenia Uzależnień	Gimnazjalna 41b 26-200 Końskie 41 390 22 25	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
m. Kielce			
10	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy - WOTUW Poradnia Leczenia Uzależnień wotuw.przychodnia@morawica.com	Jagiellońska 72 25-734 Kielce 41 345 73 46	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień

11	NZOZ "Nadzieja Rodzinie" Poradnia Leczenia Uzależnień sekretariat@nadziejarodzinie.org.pl	Karczówkowska 36 25-711 Kielce 41 345 56 65	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
12	NZOZ "Patron" Sp. z o.o. Poradnia Leczenia Uzależnień	Kopernika 3 25-366 Kielce 41 344 50 27	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
13	Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia Przychodnia dla Uzależnionych i Współuzależnionych otuiw.kielce@gmail.com	J. Nowaka Jeziorańskiego 65 25-433 Kielce 41 368 68 31	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
14	Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Kielcach Oddział Dzienny otuiw.kielce@gmail.com	J. Nowaka Jeziorańskiego 65 25-433 Kielce 41 368 68 31	dzienny oddział terapii uzależnienia od alkoholu/ leczenia uzależnień
15	Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień sochacki@tlen.pl	Malików 150 b 25-639 Kielce 41 367 36 93	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
16	Wojewódzki Szpital Zespolony Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia otuw.grunwaldzka@gmail.com	Grunwaldzka 45 25-736 Kielce 41 367 12 08	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
17	Wojewódzki Szpital Zespołowy - Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia Oddział Dzienny	Grunwaldzka 45 25-736 Kielce 41 367 12 08	dzienny oddział terapii uzależnienia od alkoholu/ leczenia uzależnień
powiat opatowski			
18	TOP MEDICUS Sp. z o.o. - Przychodnia Specjalistyczna Poradnia Leczenia Uzależnień topmedicus@op.pl	Szpitalna 4 27-500 Opatów 15 868 27 33	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
powiat ostrowiecki			
19	Ośrodek Leczenia Zaburzeń Psychicznych i Uzależnień "Eskulap" Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia eskulap_80@interia.pl	Sienkiewicza 80 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski 41 265 14 24	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
20	Ośrodek Leczenia Zaburzeń Psychicznych i Uzależnień "Eskulap" Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu eskulap_80@interia.pl	Sienkiewicza 80 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski 41 265 14 24	dzienny oddział terapii uzależnienia od alkoholu/ leczenia uzależnień
21	Świętokrzyski Ośrodek Terapii Poradnia Leczenia Uzależnień kontakt@sot.ostrowiec.pl	Ogrody 10A/38 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski 41 263 39 36	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
powiat pińczowski			
22	"Promedic" Centrum Psychoterapii Poradnia Leczenia Uzależnień nzoz.promedic@gmail.com	Bednarska 3 28-400 Pinczów 604 544 362	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień

powiat sandomierski			
23	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego Poradnia Terapii Uzależnień	Schinzla 13 27-600 Sandomierz 15 833 07 31	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
powiat skarżyski			
24	SPZOZ Obwód Lecznictwa Kolejowego Poradnia Terapii Uzależnień otuw.sko@olkspzoz.pl	Sokola 50 26-110 Skarżysko-Kamienna 41 27 85 001	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
powiat starachowicki			
25	Ośrodek Leczenia Zaburzeń Psychicznych i Uzależnień "Michałów" Poradnia Leczenia Uzależnień aga-ozd@wp.pl	Ostrowiecka 151 27-200 Starachowice 41 2 735 735	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
26	Powiatowy ZOZ Poradnia Leczenia Uzależnień	Radomska 70 27-200 Starachowice 41 273 98 16	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
powiat staszowski			
27	"Promedic" Centrum Psychoterapii Poradnia Leczenia Uzależnień nzoz.promedic@gmail.com	Mickiewicza 24 28-200 Staszów 604 544 362	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień
28	"Promedic" Centrum Psychoterapii Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu nzoz.promedic@gmail.com	Mickiewicza 24 28-200 Staszów 604 544 362	dzienny oddział terapii uzależnienia od alkoholu/ leczenia uzależnień
29	Klasztor Franciszkanów Hostel dla Uzależnionych od Alkoholu "Wspólnota" leszek.wioletta@gmail.com	11 Listopada 15 28-230 Połaniec 784 583 558	hostel dla uzależnionych od alkoholu
powiat włoszczowski			
30	Zdzisław Ogonek NZOZ "Nowe Życie" Poradnia Leczenia Uzależnień ogonekz@poczta.onet.pl	Mleczarska 11 29-100 Włoszczowa 41 394 44 06	poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/ leczenia uzależnień

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych z PARPA.